

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΘΑΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἐκαστον φύλλον τιμάται
λεπτῶν 20.
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΟΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12
ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Πάσχα.
- Ὁ Μπαρμπα-Θωμᾶς ἐν τῷ εἰρηνοδικεῖῳ, εἰκὼν, ὑπὸ Λεωνίδα Κανελλοπούλου.
- Ἡ Μεγάλη ἑβδομάς ἐπὶ τοῦ Πηλίου, λαογραφικαὶ σημειώσεις, ὑπὸ Γεωργίου Ἀδράκτζ.
- Ἄρρεν ἢ Θῆλυ, δημοδῶδες πρόδηψος ἐν Κερκύρα, ὑπὸ Ν. Γ. Μαυρόχη.
- Ἡ ἐμπορεῖα, κατὰ τὸ Ἰταλικόν, ποίημα Σ. Γ. Δαλαμπόρα.
- Ὁ χαιρετισμὸς παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς, ὑπὸ H. Ling Roth. Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Α. Κ. (τέλος).
- Ἐν Ἀριμονίᾳ, μυθιστορία Georges Duruy, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ. (Μέρος Γ').
- Ἐμπορος. Ρωσικὴ φιλολογία. Μῦθος Κριλὼφ, ὑπὸ Π. Α. Ἀζιότου.
- Εἰδήσεις τῆς ἑβδομάδος. Ἐγγόρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
- Ἰδιαιτέρα Γράμματα.
- Νέα Βιβλία.

ΠΑΣΧΑ

Αἱ μεγάλαι τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἑορταὶ δὲν γενῶσι μόνον χαρμωσύνους ἐντυπώσεις, οὐδὲ διεγείρουσι πάντοτε ἀναμνήσεις εὐθύμου. Τούναντίον. Ὅπως ἀμυδρὸν νέφος κηλιδοὶ ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος τὸν λαμπρότατον οὐρανόν, οὕτω καὶ ἡμᾶς ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν παγκοσμίων καὶ πανελληνίων ἀναμνήσεων θλίβει ἡ θεὰ σκοτεινῆς τινος ἄκρας, πρὸς ἣν μετ' ἐπωδύνου ἐπιμονῆς προσηλούμεν τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς.

Χριστὸς ἀνέστη! Ἀνταλλάξωμεν νοερῶς τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης πάντες οἱ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἐργαζόμενοι, οἱ ἐν τῇ δούλῃ δουλεύοντες, οἱ ἐν τῇ ξένῳ νοσταλγοῦντες ὅπως δὲ τὰ τέκνα οἰκογενείας φιλοστόργου ἐκ διαφόρων συνερχόμενα μερῶν, ἵνα συμπάγωσι τὸν ἀμὸν τοῦ Πάσχα, καθεσθῶμεν περὶ τὴν πατρικὴν τράπεζαν καὶ συνευθυμήσωμεν. Ἐνθυμείσθε; Καὶ περίου συνέθη τὸ αὐτό. Καὶ περίου ἐν τῷ φιλήματι τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη καὶ ταῖς ἀδελφικαῖς εὐχαῖς ἐλησμονήσαμεν πρὸς στιγμὴν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πάθη τῆς ζωῆς, υγραίνε δὲ ἡ συγκίνησις τὸ ὄμμα τῆς κοινῆς μητρὸς βλεπούσης περὶ ἑαυτὴν συνηγμένα ὅλα τὰ τέκνα τῆς. Ἐνθυμείσθε; Μία ἦτο καὶ τότε ἡ γενικὴ εὐχὴ: «Μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεὸς νὰ ἐνωθῶμεν εὐτυχεῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ἄς συνεοῖ τὰς καρδίαις μας τοῦλάχιστον τὸ γλυκύτατον, τὸ εὐῶδες Πάσχα.»

Ἐφέτος πλὴν... διατὶ τὸ φόρεμα τῆς μητρὸς εἶνε πένθιμον καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀπο-

φεύγουσιν ἄτενίσωσιν ἀλλήλους στρέφοντες ὑψηλὰ τοὺς δακρυσμένους τῶν ὀφθαλμούς; Καὶ διατὶ ἡ θέσις ἐκείνη εἶνε κενή;... Πρόσφατον ἄγει πένθος ἡ οἰκογένεια; τὸ δὲ νέφος τῆς θλίψεως τῆς ἀνερχόμενον, ἀπλούμενον, καλύπτει ὀλόκληρον τὸν λαμπρὸν τοῦ Πάσχα οὐρανόν.

Ἐφέτος τοιοῦτον ἑορτάζει Πάσχα ἡ μεγάλη ἑλληνικὴ οἰκογένεια, διότι περὶ τὴν νοερὰν τράπεζαν μένη κενὴ ἡ θέσις ἐνὸς τῶν προσφιλεστέρων τῆς μελῶν.

Μὴ ἀπέθανεν; Ὁχι. Ἡ Κρήτη ἂν ἐγενῆται θνητὴ, θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀποθαιμένη. Ζῆ, ἀλλὰ δὲν θὰ συμμετάσχη τῆς ἑορτῆς. Δὲν θὰ σημάνωσιν ἐκεῖ χαρμῶσυνοι τῶν ἐκκλησιῶν οἱ κώδωνες, οὐδὲ θ' ἀντηγήσασιν πυροβολισμοὶ ἐξαγγέλλοντες τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος. Ἀσπασμοὶ ἀγάπης δὲν θ' ἀνταλλάξωσι δὲν θὰ βιάσῃ κόκκινα αὐγὰ ἡ μήτηρ διὰ τὰ τέκνα τῆς, οὐδὲ θὰ ἀνθήσῃ ἐφέτος ἡ Πασχαλιά. Ἡ ἑβδομάς τῶν παθῶν ἀπὸ πολλοῦ ἤρχισε καὶ μόνος ὁ Θεὸς γνωρίζει ποτε θὰ τελειώσῃ. Οἱ κώδωνες ἐκεῖ σημαίνουσι τὸν κίνδυνον, τοὺς πυροβολισμοὺς παρακολουθοῦσι στεναγμοί, καὶ ἂν δοθῶσιν ἀσπασμοί, θὰ εἶνε οἱ τελευταῖοι...

Τὴν λαμπρὰν ἐπέτειον τῆς παγκοσμίου χαρᾶς τοιαῦται θὰ σκιαζῶσι σκέψεις παρ' ἡμῖν καὶ τοιαῦτα ἀναλογιζόμενοι οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς ἀδελφοὶ τῶν Κρητῶν, ἐλευθεροὶ ἢ δούλοι, θ' ἀνταλλάσσωσι βλέμματα θλιβερά ἀπὸ δακρυβρέκτων ὀφθαλμῶν, ψιθυρίζοντες τὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΘΩΜΑΣ ΕΝ Τῷ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙῳ.

(Εἰκὼν)

— Οὐτὸ μᾶς χαιρετάει πᾶς ὁ κύριος Κωστάκης! Περηφανεύτηκε... κρίμα ποῦ ἦταν τόσο καταδεχτικὸς ἂν ἦταν μικρὸς, ἠκούσα νὰ λέγῃ τις, ἐνῶ πρῶϊαν τινὰ διεσχίζον τὸν διάδρομον τοῦ Βορείου Εἰρηνοδικείου Πατρῶν μεταβαίνων εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, πρὸς ἀναζήτησιν φίλου δικηγόρου.

Ἐστὴν πάραυτα καὶ στρέψας τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς παρισταμένους ἀνεζήτησα ἐκεῖνον, ὅστις ἐξέφρασε τὸ παράπονον, ὅτι δὲν ἤξιώσα αὐτὸν χαιρετισμοῦ. Δὲν ἐβράδυνα δὲ νὰ τὸν ἀνακαλύψω, διότι αὐτὸς ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ, μεδιῶν καὶ ἀποκαλυπτόμενος. Ἦτο ὁ Μπαρμπα-Θωμᾶς, ὁ κουλουροπῶλης. Ἄνθρωπος τῶσον γνωστὸς ὅσον καὶ συμπαθῆς ἐν Πάτραις, παρὰ τῇ μαθητικῶς νεολαίᾳ ἰδίως. Τίς φοιτήσας εἰς τὸ Γυμνάσιον δὲν ἐγνώρισε καὶ δὲν ἐνθυμῆται αὐτόν; Δύναται τις νὰ λησμονήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου, τὸν παιδικὸν βίον του, τὸν πλήρη

ἀναμνήσεων, αἰτίνες ἀποτελοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰς καλλιτεχνικωτέρας εἰκόνας τοῦ βιβλίου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς; Δι' ἐμὲ καὶ διὰ τοὺς συνηλικιώτας μου τοῦ Γυμνασίου ὁ Μπαρμπα-Θωμᾶς κατέχει δικαιοματικῶς μέρος τι, ἐλάχιστον ἔστω, ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τοῦ μαθητικοῦ βίου, ὡς πᾶν πρόσωπον, μεθ' οὗ ἐπὶ μακρὸν ἀνεστράφη τις καὶ συνέζησε. Μία ἀγαθὴ φυσιογνωμία, στερεοτύπως ἐμφανιζομένη καθ' ἐκάστην πρὸ ἡμῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν μας δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ ἀφήσῃ ἴχνη τινὰ ἐντυπώσεων, συμπλεκόμενων ἀρμονικῶς μετὰ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης εἰκόνας τοῦ μαθητικοῦ ἡμῶν βίου. Ἡ φυσιογνωμία δὲ αὕτη, ἡ ἐκφράζουσα εὐλικρίνειαν καὶ ἀγχθότητα χαρμηλῆς, ἦτις τοσοῦτον ἐφείλκυσε τὰς συμπαθείας ἡμῶν, εἶνε ἡ τοῦ χαϊδεμένου κουλουροπῶλου μας τοῦ καλοῦ Μπαρμπα-Θωμᾶ, ὃν οὔτε ἡ προβεβηκυῖα ἡλικία, οὔτε αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί, οὔτε ἀσθένεια, οὔτε ἄλλη τις αἰτία ἠμπόδισαν νὰ παρίσταται ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ, ἔστω καὶ μίαν ἡμέραν, ἔστω καὶ μίαν ὥραν. Σιδηροῦς αὐτὸς τοῦ καθήκοντος τηρητῆς, ὡς Ρῶσος φρουρός, ἐγκαθιδρύθη εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Πλατείας καὶ ἐπάλει, καὶ σήμερον ἐτι πωλεῖ, εἰς τοὺς κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν μαθημάτων κατερχομένους σπουδαστὰς τὰς ἀφράτας καὶ ὀρεκτικὰς κουλούρας του. Κατέχει δὲ τὴν θέσιν του μόνος, κατὰ μόνος, χωρὶς ἄλλος τις συνάδελφός του νὰ τολμήσῃ νὰ ἐγκατασταθῇ πλησίον του, διότι γνωρίζει καλῶς, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου ἀπαγορεύουσι τοῦτο ρητῶς. Ἡ ἀπαγόρευσις χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς μας, ὅτε κατ' ἀραιὰ διαλείμματα, ἡ μεγάλη κατανώλισις τῶν κουλουρῶν τοῦ Μπαρμπα-Θωμᾶ, ἐκέντα τὴν ὄρεξιν καὶ ἄλλων συνεχνητῶν του πρὸς συναγωνισμὸν πρὸς αὐτόν. Δὲν ἤργουν ὅμως οὗτοι νὰ ἐνοήσωσιν ὅτι ματαίως ἠγωνίζοντο νὰ καταπατήσωσι τὰ κεκτημένα δικαιώματα τοῦ Στοιχείου τοῦ Γυμνασίου, ὡς ἀπεκαλυμμένον τὸν Μπαρμπα-Θωμᾶν.

Μόλις ἄλλος τοιοῦτος πωλητῆς ἐτοποθετεῖτο ἐκεῖ, ἀνελαμβάνομεν ὡς ἔργον πίστεως νὰ ἐκτοπίσωμεν αὐτὸν τὸ ταχύτερον. Μετεβαίνομεν ἐν σώματι τέσσαρες ἢ πέντε μαθηταὶ — οἱ ζωηρότεροι... καὶ ἀμελέστεροι ἐνοεῖται, — ὅπως τῷ ζητήσωμεν δῆθεν κουλούρια ἐπὶ πιστώσει. Ἐκεῖνος ἤρνεῖτο δι' εὐνοήτους λόγους νὰ μᾶς παράσχη αὐτὴν τὴν εὐκολίαν, ἡμεῖς δὲ τότε χωρὶς νὰ χάνωμεν καιρὸν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα δῆθεν τῆς ἐκδικήσεως, ἐπετιθέμεθα κατ' αὐτοῦ ἐν βοῇ, τῷ ἐρρίπτομεν λιθάριον καὶ ἐνίοτε προβαίνομεν μέχρι τοῦ ν' ἀνατρέψωμεν τὸν ζυλινὸν ταβλᾶ του, τὰς κουλούρας καὶ τὰ φιλόδοξα σχέδιά του. Οὕτως ἡ ἐκεῖ διαμονὴ του

τόν πλον εἰς χεῖρας, ἀτειχῶν αὐτάς. Ὁ κακὸς ἔμπορος τὰς εἶχε θέση κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς μικροτέρας μέχρι τῆς μεγαλητέρας. α' Ἐταῖ ἐμεγάλωσα κ' ἐγώ...» ἐσκίεθην. Οἱ ὀφθαλμοὶ μου ὑγράνθησαν. α' Ἀγαπηταὶ μου λαμπάδες...» ἐψιθύρισα. Ἐν τῷ ἄμα διήλθε διὰ τοῦ νοῦ μου ὅλη ἡ παιδική μου ἡλικία. Ἐνεθυμήθην τὸν αὐτόν μου παιδίον μικρόν, ὅτε μετὰ συγκινήσεως ἐδεχόμην τὰς παρὰ τοῦ ἀναδόχου μου κατ' ἔτος πεμπομένας μοι λαμπάδας. Πῶς ἤθελον... Ναι, προτιμότερον νὰ εἶναι τις παιδίον!

— Ταῖς λαμπάδας βλέπεις, κύριε Γεωργάκη; μοι λέγει πλησιάζουσα νεαρὰ ἐρωτότροπος κόρη.

Εὐθύς καὶ λαμπάδες καὶ παιδικαὶ ἡλικιαὶ καὶ συγκινήσεις ἠρπασίσθησαν.

Τὰ «Νύμφικα» εἶνε ἐκ τῶν ὠραιότερων ψαλμωδῶν τῆς ἐκκλησίας. Ἀκούων τις μετὰ προσοχῆς τὴν κατανυκτικὴν ᾠδὴν, μεταφέρεται ὄντως εἰς ἄλλον κόσμον αἰσθημάτων. Τις δὲν συγκινεῖται, ἀφοῦ ἐνόησεν κατὰ βλάβος τὴν ἔννοιαν τοῦ: «Τὸν νομφῶνά σου βλέπω», Σωτῆρ μου, κεισομημένον, καὶ ἐγδύμα οὐκ ἔχω ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ...»; Ἀρχίζω νὰ ἐπανέρχωμαι εἰς τὴν ἀπλοικότητα τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι παιδίον ὦν ἡμιλλώμην πρὸς τοὺς ὀμιληκὰς μου τίς νὰ κανοναρχήσῃ τὰ ὠραία τροπάρια δυνατώτερον καὶ ἀρμονικώτερον. Νῦν παῖδες, ζῆνοι πρὸς ἐμέ, κανοναρχοῦσιν, ἐγὼ δὲ δὲν δύναμικι νὰ συναγωνισθῶ πρὸς αὐτούς.

Πάντες ἐτοιμάζονται διὰ τὰς ἀγρυπνίας. Αἱ μητέρες πλάττουσι κηρία μακρὰ, ἀτινα τυλίσσουν εἰς σχῆμα κουλλούρας, διὰ τὰ Δώδεκα Εὐαγγέλια καὶ τὸ Ἐπιτάφιον. Τὰ παιδία ἐτοιμάζουσι ταῖς φάλακας τῶν. Εἶνε δὲ αὐταὶ μεγάλαί δέσμαι ξηρῶν καλάμων, ἀναπτόμεναι τὰς νύκτας, ἵνα φωτίζωσι τὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁδόν.

Σήμερον ἐξυπνήσαμεν ἑνωρὶς εἶνε ἡ Μεγάλη Πέμπτη.

Τὰ ἔργα τῆς ἡμέρας ταύτης εἶνε πολλὰ. Σήμερον θὰ μεταλάβωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων οἱ πιστοὶ χριστιανοί. Σήμερον θὰ βαφῶσι τὰ κόκκινα ὦα. Ἄλλαι πάλιν συγκινήσεις ἐξ αὐτῶν!... Οἱ παῖδες θὰ περιέλθωσι τὰς οικίας, ἵνα ψάλωσι τὸ ἔσμα τῶν, ἔσμα ὅμως πένθιμον καὶ θλιβερόν, ἐπὶ τῆς σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος.

Σήμερον μαῦρος οὐρανός, σήμερον μαῦρὸν ἡμέρα, σήμερον ὅλοι θλιβόμενοι καὶ τὰ βουνὰ λυπούμενα;

λέγει τὸ πένθιμον ἔσμα ἐν ἀρχῇ, ὃ δὲ κλαυθμηρὸς ἦχος του... πόσον συνεκίνει ἄλλοτε τὴν τρυφερὰν μου καρδίαν! Οἱ παῖδες ἔχουσι καὶ ἕτερον ἔσμα, ὅπερ ἐψάλλον ἄλλοτε κυρίως τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἔχον δ' ὡς ἐξῆς:

Χαῖρε νί, χαῖρε πλίε,
Χαιρετῆματα, σταυρέ.

1 Τὴν σημασίαν τῶν λέξεων αὐτῶν δὲν ἔδωκέν μοι νὰ ἐκκερδίσω.

Ψάλλω ὦα, ψάλλω καὶ
Ψάλλω καὶ μέσ' σὸ σακί.
Σῆνω, κυρὰ, πὸ τὸ θρονί
Νά μου δώκῃς τὸ αὐτό.
Ἐγὼ δάσκαλον κακὸ
Καὶ δασκάλισσα κακῆ,
Ποῦ μὲ δέρν' καὶ μὲ χτυπαί
Καὶ στὸν τοῖχο μὲ βρονταί.

Τὰ δῶρα τῶν παιδῶν εἶνε πάλιν ὦα, ἀλλ' ἐρυθρὰ νῦν.

Οἱ ἀπλοικώτεροι νομίζουσι ὅτι τὰ κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην βαπτόμενα ὦα διατηροῦνται ἐπὶ ἕν ἔτος, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει διὰ τὰ βαπτόμενα ἄλλων ἡμερῶν. Οὐδεὶς ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐπεχειρήσει ποτε νὰ δοκιμάσῃ... Τὸ πιστεῦε καὶ μὴ ἐρεῖνα βασιλεύει δυστυχῶς, ἢ μᾶλλον εὐτυχῶς, ἐν ταῖς καρδίαις πάντων.

Ἄλλο ἔργον τῆς ἡμέρας εἶνε αἱ κουλλούραι. Τὴν Μεγάλην Πέμπτην θὰ ζυμωθῶσι μεγάλοι ἄρτοι, κουλλούραι ὀνομαζόμενοι, οὓς προσφέρουσι τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἀναδόχους, οἵτινες οὕτω λαμβάνουσι τότε τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν προσφερθεῖσαν λαμπάδα. Ἐπὶ τῶν κουλλούρων δὲ τούτων κεντῶσι διὰ σησαμίου διάφορα σχήματα, ἐνῶ ἐπὶ τῶν κουλλούρων, ἃς κίμνουσι τὴν Πρωτοχρονίαν, ποιούσι κεντῆματα διὰ τῆς φαλλίδος. Τὰ κεντῆματα ταῦτα οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν, μὴ θελήσῃ δὲ τις νὰ ἐξηγήσῃ αὐτὰ ὡς σημαίνοντα δῆθεν τὴν Ἀνάστασιν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. Ὁ λαὸς τὰς κεντῆς ἐκ συνηθείας, καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Τὴν Μεγάλην Πέμπτην στέλλονται καὶ αἱ λαμπάδες εἰς τοὺς βαπτιστικούς.

Ὁραῖον, συγκινητικόν, χαρτωμένον, ἄξιον τῆς γραφίδος τοῦ Βρασανζέρου, τὸ κατὰ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν ἰδιάζον ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἴθιμον.

Ὁ Σωτῆρ τοῦ κόσμου κρέμαται ἀπὸ τοῦ ζύλου, πολλοὶ δὲ νομίζουσι ὅτι βλέπουσι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνασιρτῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἕνεκα τοῦ ἐκ τῶν ἡλῶν πόνου. Τὸ ἐσπέρας θὰ γείνη ἡ ταφή του. Ἄλλ' ὁ τάφος του δὲν εἶνε τάφος κοινός. Οὐχὶ χῶμα, οὐδὲ ζῦλον κεχρυσωμένον, ὡς ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀλλ' ἄνθη θ' ἀποτελείσῃ τὸν τάφον αὐτοῦ.

Τὰ δὲ ἄνθη ταῦτα ὑπὸ τίνων θὰ συναχθῶσι; Τίνων χεῖρες θὰ στολίσωσι δι' αὐτῶν τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ;

Ἄγναι παρθένοι, ὡς περιστεραὶ ἄθωαι, θὰ συναξῶσιν ἀπὸ πρωίας ἄνθη δροσερὰ καὶ εὐώδη, θὰ τὰ ποικίλωσι διὰ χρυσοχάρτου (βαράκι), θὰ ποιήσωσι δι' αὐτῶν σταυρούς καὶ ἄλλα, καὶ περὶ τὴν δειλὴν θὰ φέρῃ ἐκάστη ἐντὸς κανίστρου ἢ δίσκου τὰ ἰδικὰ τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Δι' αὐτῶν θὰ στολισθῇ ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ ζῦλον ἐπιτάφιον καίται γυμνὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας. Κλάδοι κυπαρίσσου θ' ἀποτελείσῃ τὴν βᾶσιν τοῦ στολισμοῦ του, ἐπὶ δὲ τῶν μῆλων αὐτῶν ἀφθονοῦν θὰ κοληθῇ τὸ χρυσοχάρτον.

Αἱ ἀνοπόροι κόραι ἔρχονται. Ἐν γένει ἡ ἡμέρα φαίνεται πένθιμος· μέχρι δὲ τῆς δειλῆς οὐδεὶς τρώγει τι, πρὶν ἢ ἡγήσῃ ὁ πένθιμος κῶδων. Μόλα ταῦτα αἱ νέαι γελῶσι.

Διατί; Διότι εἶνε νέαι. Ἡ νεότης ἀείποτε γελᾷ. Ἐν τῷ ἄμα τὸ γυμνὸν ζῦλον μεταβάλλεται λαμβάνον ὕψιν πένθιμον καὶ σοβαρὰν.

Αἱ τρυφεραὶ τῶν παρθένων χεῖρες ἐργάζονται μετὰ δραστηριότητος προσδένουσαι τὰ ἄνθη, ὑπὸ τὰ ὅποια θ' ἀναπαυθῇ κατὰ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ μίαν ἡμέραν τὸ νεκρὸν τοῦ Κυρίου σῶμα.

Ἐνθυμοῦμαι πρὸ τίνων ἡμερῶν εἶδον κυψέλην, περὶ ἣν πληθὺς μελισσῶν περιύπτατο βολλούσα. Τὴν εἰκόνα ταύτην φέρει εἰς τὸν νοῦν μου ἡ θέα τῶν νεανίδων ἀμυλλωμένων τις νὰ δεῖξῃ τὰ ὠραιότερα ἄνθη καὶ τις ταχύτερον νὰ προσδέσῃ αὐτὰ.

Ἀκούω τὸν ἐξῆς διάλογον:

— Γὰρ δὲς τί ὠραία ποῦ ἐπέγῃε τὸ στεφάνι μου ἐκεῖ στὴ μέση, Ἐλένη.

— Καὶ ὁ σταυρὸς μου, δὲν μου λῆς, τί σου ἔχει; Μακάρι νὰ εἶχα ἄλλον ἕναν νὰ βάλω καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά...

— Καλὰ δὲ ἦταν νὰ τὸ στολίσῃς ὅλο ἐσὺ! Ὁ βάλω ἐγὼ τὰ κρίνα μου...

— Οὐ!... Αὐτὰ τὰ ζαρωμένα! Ἐκατὸ χρονῶν θὰ ἦνε...

— Μάτια μου, κί' ἐγὼ ποῦ τάκοψα πρὶν ἐβγῇ ὁ ἥλιος!

— Λυπήθηκας τούλαχιστο νὰ βάλῃς ὀλίγο βαράκι;

— Δὲ θέλουν βαράκι τὰ κρίνα!

Ὁ γέρον ἐπίτροπος, ὅστις ἠτοίμαζε τὰ κηρία τῶν πολυελαίων, πλησιάζει αὐτάς καὶ λέγει μετ' αὐστηρότητος:

— Παῦστε πλειά! ἐσᾶς θ' ἀκούω;

Τὴν νύκτα ἅπαντες πορεύονται εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Φῶτα πλανῶνται ἐν τοῖς δρόμοις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους. Εἶνε αἱ φάλακας, ἃς κρικοῦσιν οἱ παῖδες φωταγωγούτες τοὺς πιστούς.

Ἐν τῷ σκότει οἱ νέοι εὐρίσκουσι εὐκαιρίαν νὰ ψιθυρίσωσι γλυκεῖς τινας λόγους εἰς τὸ οὐς ὠραίας γειτονοπούλας. Ὁ ἔρωσ δὲν ἔχει οὔτε ἐποχὴν, οὔτε τόπον ὠρισμένον.

Ὁ κῶδων τῆς ἐκκλησίας ἦχει πένθιμος διὰ μέσου τῶν ἀνθισμένων δένδρων ἢ αὐρᾶς τῆς νυκτὸς ἀναλωσομένη καὶ φλέγει τὴν εὐλάβειαν τῶν ἀνθρώπων· ρυάκιον δροσερὸν κελαρῖζει παρὰ τὴν ὁδόν· τὸ μονότονον τοῦ κούκου ἔσμα ἐπαναλαμβάνει κού-κού, κού-κού...

Ἀκουστὸς γίνεται τις ποιητής. Μὰ τὴν ἐπανελευθῶσαν εὐλάβειαν μου, νομίζω ὅτι ἂν τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπιχειρήσω νὰ γράψω ποίημα, θὰ εἶνε... ἐξοχόν.

Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ἱερὰ καὶ κατανυκτικὴ ὄντως ἱεραουργία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, παῖδες, μὴ υπερβαίνοντες τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν, κρύπτονται κάτῳ τοῦ ἐστολισμένου Ἐπιταφίου καὶ ἔδουσι τὸν συγκινητικὸν ἠθῆνον:

Κάτω στὰ Ἐροσόλυμα καὶ στοῦ Χριστοῦ τὸν τάφο,
Ἐκεῖ δένερι δὲν ἤτανε καὶ δέντρο φανερῶθι
Τὸ δέντρο ἦταν ὁ Χριστὸς κί' ἡ ρίζα ἡ Παναγία
Κί' ἀπὸ τὰ φύλλοκάλωρα ἦσαν οἱ Ἀποστόλοι...

Εἶτα ἡ ἐπὶ πανίῳ εἰκὼν τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, κρατομένη ὑπὸ δύο ἱερέων, περιάγεται περὶ τοῦ ναοῦ, παρακολουθοῦντων τῶν πιστῶν μετὰ κηρίων ἀνημμένων.

Ὅταν ἐπιστρέψωσιν, οἱ ἱερεῖς ἴστανται ἐκατέρωθεν τῆς θύρας κρατοῦντες τὴν ἱερὰν εἰκόνα, κάτωθεν δ' αὐτῆς μετ' εὐλαβείας διέρχονται οἱ πιστοί, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου οἱ παῖδες κρούουσι μετ' ἰδιαίτερας χαρᾶς πένθιμος τὸν κῶδων.

Ἐνταῦθα σημειῶν ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην πᾶς χριστιανὸς θεωρεῖ καθῆκόν του νὰ μισῇ τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων. Ἐνθυμοῦμαι καὶ μῦθόν τινα, ὃν μοι εἶπεν ἄλλοτε ἡ μήτηρ μου, ἔχοντα δὲ ὡς ἐξῆς:

Κίνησε ἡ κυρὰ ἡ Παναγία
Νὰ πάγῃ, σὸ Ἅγιο τῶν Ἁγίων.
Στὸ δρόμο, ὅπου πήγαμε,
Χρυσὸ δένετραὶ ἀπάντησε.
Κάθησε νὰ ξεκουρασθῇ καὶ ἀπεκοιμήθη.
Περνῶ ὁ γυῖός της ὁ μονογενὴς καὶ λέγει:
— Κοιμάσαι, μάννα μου, κοιμάσαι,
Μητέρα μου, Κυρὰ τοῦ Κόσμου;
— Ὁνειρο εἶδα, βουλιόμυι! νὰ σὸ πῶ.
— Πῆς το, μάννα μου, πῆς το, μητέρα μου,
Κυρὰ τοῦ Κόσμου, καὶ μὴ φοβάσαι.
— Ἐβραῖοι μὲς κνηγούσανε,
Ψηλά βουνὰ μὰς ἀνεβάσανε,
Καρριά καὶ μὰς καρρῶσανε,
Ἐβραεῖ αἶμα καὶ νερὸ ἀπὸ τὰ σωθικὰ μας...
— Μὴ φοβάσαι, μάννα μου,
Μὴ φοβάσαι, μητέρα μου, Κυρὰ τοῦ Κόσμου.
Τὸ αἶμα εἶν' ἡ κοινωνία
Καὶ τὸ νερὸ ἁγιασμὸς.

Μεγά Σάββατον. Ὁ Σωτῆρ καίται ἐν τῷ τάφῳ, αἱ καρδίαι πάντων εἶνε συγκινημέναι, καὶ ὅμως σήμερον θὰ γείνη γενικὴ καθαριότης τῶν οἰκῶν, σήμερον θ' ἀποτελείσῃ τὸ νέον φέρεμα αἱ κόραι, τὸ φέρεμα, ὅπερ αὐρὸν θὰ φέρεσσαν εἰς τὸν χορόν.

Πιστεύω ὅτι ὁ Σωτῆρ δὲν εἶναι ὠργισμένος διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν πιστῶν του κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἡμέραν, ἀφοῦ ἡ ἐργασία τῶν γυναικῶν μόνον πρὸς λαμπρότερον πανηγυρισμὸν τῆς αὐρῆς ἰορταζομένης Ἀναστάσεώς του.

Κίνησις γενική. Οἱ ἄμνοι πρὸ τῶν οἰκιῶν βελάζουσι. Τὰ ἄθωα πλάσματα ἀγνοοῦσιν ἴσως ὅτι πρὸς δόξαν τῆς Ἀναστάσεως Ἐκείνου πρέπει μετ' ὀλίγας ὥρας ν' ἀποθά-νωσιν ἄλλα καὶ ἂν τὸ γνωρίζωσι, δὲν πρέπει νὰ λυπῶνται πολὺ. Πόσοι ὀμόφυλοι τῶν δὲν θὰ ἐφθόνουν τὸν ποιητικὸν θάνατόν των!

Οἱ παῖδες ἐτοιμάζουσι νέας φάλακας, παχύτερας τῶν τῶν ἄλλων ἡμερῶν, διότι οἱ κάλαμοι δὲν τοῖς χρησιμεύουσι πλέον.

Μετὰ δυσκολίας ἀφυπνίσθη, ἕνεκα τῶν προηγουμένων ἀγρυπνιῶν, ἵνα πορευθῶ εἰς τὴν Ἀνάστασιν κατὰ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν. Φάλακας τινὲς βραδύνας φαίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ μέσου τῶν δένδρων. Βλέπω μακρόθεν τὸν ναὸν κατὰ φῶτον ἢ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἦνασαν τὰ φῶτα καὶ ἐξήρχοντο τοῦ ναοῦ, ἵνα ἐν τῇ πρὸ αὐτοῦ πλατεῖᾳ ψάλωσι τὸ Χριστὸς Ἀνάστη. Φοβοῦμαι μὴ δὲν προφθάσω καὶ σπεύδω τὸ βῆμα. Αἰφνης σύγχρονοι πυροβολισμοὶ με σταματῶσιν ἄθμυον ἐν τῇ ὁδῷ.

— Ἀνάστη, ἐψιθύρισα.

1 Φοβοῦμαι.

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν μέλλει ὁ ἱερεὺς νὰ ἐκφωνῇ τὸ Χριστὸς Ἀνάστη, οἱ νεώτεροι κρατοῦντες ὑψωμένα τὰ γεμισμένα ὄπλα τῶν, ἀναμένουσι μετὰ καρδιοκτύπου ν' ἀκούσωσι τὴν χαρμύδον λέξιν, ἕκαστος δὲ ἐπιθυμεῖ ἵνα αὐτὸς πρῶτος ἀγγεῖλῃ εἰς τὸν αἶρα τὸ συμβῆν διὰ τῆς ἐκπυροσκοπήσεως τοῦ ὄπλου τῶν οἱ δὲ μικροὶ παῖδες κρατούντες εἰς χεῖρας τὴν αὐροκολλοῦραν ἢ ὠδὸν κόκκινον ἀμυλλῶνται τις πρῶτος νὰ θραύσῃ αὐτὸ καὶ τὸ καταβροχθίσῃ.

Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐπὶ μακρόν. Οἱ ἱερεῖς ψάλλουσι μεγαλοφῶνως, οἱ δὲ πιστοὶ παρερχόμενοι πρὸ αὐτῶν ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, εἶτα τὴν χειρᾶτων καὶ θέτουσιν εἰς τὴν ἐκεῖ που τεθειμένην λεκάνην κόκκινα ὦα, ὡς δῶρον τῆς ἱερέων. Οἱ πιστοὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους.

Αἰφνης ἀκούονται μεμακρυσμένοι πυροβολισμοί. Εἶνε οἱ κάτοικοι τοῦ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ράχως κειμένου χωρίου, οἵτινες ἀγγέλλουσι τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

— Τώρα ἔξυπνησαν! λέγει κακεντρέχης τις.

Στρέφομαι καὶ βλέπω τὴν ἀπέναντι ράχιν, ἐφ' ἣς καίται ἡ ἐκκλησία τοῦ γειτονικοῦ χωρίου, καταφάτιστον ἐκ τῶν κηρίων.

Γλυκεῖα συγκινήσις κατέχει τὴν ψυχὴν μου, μίαν δὲ μόνη λέξις μοι ἔρχεται ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὰ χεῖλη εἰς ἐκδήλωσιν τῆς ψυχικῆς μου καταστάσεως:

— Ἀληθῶς ἀνάστη!

Οἱ παῖδες μετροῦσι τὰς ἑαυτῶν λαμπάδας καὶ μακαρίζεται ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει μεγαλητέραν καὶ ὠραιότεραν, ἐνῶ ὁ ἔχων μικρὰν ἀρχίζει νὰ μισῇ τὸν ἀναδόχον του, ὅστις δὲν ἔδωκε καὶ εἰς αὐτὸν μεγάλην. Εἶνε τὰ πρῶτα σπέρματα τοῦ πρὸς τὸν κόσμον μίσους.

Πέραν εἰς τὸν ὀρίζοντα, παρὰ τὰς Βορείους Σποράδας ἐρυθροκίτρινος ζώνη μαρτυρεῖ τὴν παρουσίαν τῆς αὐγῆς. Τὰ ἄστρα δὲ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο σβύνοντα εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ ἄνθρωποι μὲ τὴν καρδίαν πλήρη ἀρρήτου εὐφροσύνης ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς οικίας τῶν, ἵνα φάγωσι τὸν βράζοντα ἄμνον τοῦ Πάσχα.

Ἐκαστος φέρει εἰς τὴν οἰκίαν του τὴν λαμπάδα του ἀνημμένην, προφυλάττων αὐτὴν καθ' ὁδὸν ἐκ τῆς πρωινῆς αὔρας διὰ τῆς χειρὸς. Διὰ τοῦ φωτός τῆς λαμπάδος ταύτης θ' ἀνάψωσι τὸ ἐν πάσῃ οἰκίᾳ πρὸ τῶν ἁγίων εἰκόνων κρεμάμενον κανδύλιον. Εἶνε τὸ ἅγιον φῶς τῆς Ἀναστάσεως...

Τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν θὰ τελεσθῇ, ὡς κατ' ἔτος, ἡ δευτέρα λεγομένη Ἀνάστασις.

Πυροβολισμοὶ ἀκούονται συνεχῶς.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας Ἀναστάσεως ὁ τιμπαρὸς βαρὺς βροντᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς καλῶν τοὺς χριστιανούς εἰς χορόν.

Πάντες ἐνδεδυμένοι τὰ καινούργια τῶν φορέματα, τὰ Πασχαλινὰ, σπεύδουσι μετὰ χαρᾶς.

Οἱ ἐξ Αἰγύπτου ἔλθοντες ἐπίδεικνύουσι τὰς χρυσᾶς ἀλυσίδας τῶν ὠρολογίων τῶν, ἐνῶ

αἱ νέαι ρυθμικῶς κινουσαὶ τοὺς πόδας καὶ ὁ δὴγός τοῦ χοροῦ κάμνει χιλίας στροφάς ὑπὸ τὸ μανδύλιον τῆς ἀκολουθοῦ του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΣΑΡΚΤΑΣ

APPEN "H ΘΗΛΥ

(Δημιῶδες πρόληψις ἐν Κερκυρᾷ)

Αἱ πλείοται τῶν γυναικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς εἶνε τοσοῦτῃ δεισδαίμονες, ὥστε ὑπενθυμίζουσι ἡμῖν τοὺς ἀρχαίους τῆς ἐιδολοκατρειᾶς χρόνους, καθ' οὓς, γυναῖκες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συνεβουλεύοντο τὰ μαντεῖα, ἵνα μάθωσι τὸ μέλλον.

Μία τῶν πολλῶν ἐπικρατουσῶν δεισδαμονιῶν εἶνε καὶ ἡ ἐξῆς:

Ὅταν ἔγκυὸς τις γυνὴ φθάσῃ εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ τοκετοῦ, ὁ σύζυγος αὐτῆς καταφεύγει συνήθως εἰς ἱερεῖα, ὅπως οὗτος, χρηματικῶς ἀμειβόμενος, δεσθῇ τῷ Θεῷ ὑπὲρ ὑγείας τῆς ἐγκυμονούσης; καὶ αἰσίου τοκετοῦ; ἢ, ὡς κοινῶς λέγεται, ὅπως λάθῃ καλὴ λευθερία. Ἐν τῇ πόλει Κερκυρᾶς ὁ τῆς ἐγκυμονούσης σύζυγος προσέρχεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῷ ἐφημερίῳ τῷ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, παραγγέλλων αὐτῷ νὰ ψάλλῃ παράκλησιν κλπ., τοῦτο δὲ πράττει, διότι ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τούτου, κατὰ τὸ λέγειν τῶν γυναικῶν, σημαίνει λευθερίαν, ἣν διὰ τῶν δεησῶν καὶ παρακλήσεων ἐπικαλοῦνται οἱ ὑπὲρ τῆς ἐγκυμονούσης ἠνδιαφερόμενοι. Ἄλλ' ἐάν ποτε ἐξητάζωμεν γραμματικῶς τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου τούτου, θὰ ὑπεπίπτομεν εἰς μέγιστον ἀμάρτημα, ὀδῶσον ἔσως τῶν θανασίμων, τούτου δ' ἕνεκα ἀποφεύγομεν πᾶσαν ἐρμηνείαν τοῦ ὀνόματος τούτου, ἀφοῦ μάλιστα ἀγιογραφοῦμεν.

Ὁ ἱερεὺς πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὴν δεήσειν καὶ παράκλησιν ταύτην, κρούει τὸν κῶδωνά τοῦ ναοῦ, ἀπλῶς καὶ μόνον ἵνα γνωστοποιήσῃ, ὅτι παράκλησις γίνεται πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα τεῖχῃ ἐγκυμονοῦσά τις γυνὴ. Βεῖρησθω δ' ἐν παρόδῳ, ἡ παράκλησι

ΑΠΟ ΤΟΠΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟΠΟΥΣ

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΛΑΟΙΣ (Τέλος)

Β'

Ο κ. Ταίλορ θεωρεί το έρπειν και το κρύπτεσθαι, σημεία φόβου και ταπεινώσεως κοινά τοις τε ανθρώποις και τοις ζώοις. Τά κατωτέρω θά καταδείξωσι φυσικώς την ύποταγήν και τὰ σχετικὰ αὐτῆς, τὴν ὑψωσιν τῶν βραχιόνων εἰς σημεῖον εὐλογίας. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ θά καταγράφωμεν και τινὰ ἔθιμα, ἅτινα ἡμεῖς μὲν θά θεωρήσωμεν ἐξευτελιστικά, εἰσὶν ὁμως λίαν διαδεδομένα ἐν Ἀφρικῇ.

Ὁ τρόπος τῶν Χανῶν τοῦ ὑποδέχεσθαι εἶνε χαριέστατος. «Ἐκτείνουσι τοὺς βραχίονας, και διὰ τῆς χειρὸς ἀνοικτῆς ποιούσι σημεῖον προκαλοῦντές τινα νὰ πλησιάσῃ. Ἀναχωροῦντες τείνουσι τὴν χεῖρα ἀνοικτῆν, μὲ τὴν παλάμην πρὸς τὰ ἄνω και ἐλαφρῶς ἐπικλινῆ ὡς εἰ διὰ νὰ δώσωσι τὴν χεῖρα. Ὅτε δωροῦσι τι, χρῶνται τοῦ τύπου τῆς ὑποδοχῆς, ὅπως καταδείξωσι τὴν ἡδονὴν αὐτῶν πρὸς τὸ εὐαρεστησά τινα, τούναντιον δὲ δεχόμενοι δῶρον, χρῶνται τοῦ ἀποχαιρετιστηρίου τύπου, ὅπως καταδείξωσιν ὅτι εἰσὶν ἀνάξιοι τῆς προσγενομένης αὐτοῖς χάριτος. Συχνάκις παρετήρησα ὅτι, ὅτε ἄνθρωποι διαφόρων χωρίων συνηθῶν, ἐχαιρετῶντο πρὸς πρὸς, ἐνῶ μεταξύ οἰκείων, ὁ περιπλοκος και χαριεὶς χαιρετισμὸς περιωρίζετο εἰς ἀπλήρη και ταχιαν κίνησιν τῆς χειρὸς.»

Κατὰ τὸν Καμερόν, παρὰ τοῖς Οὐδίντσα τοῖς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τανγκανίκας, ὅτε συναντῶνται δύο εὐγενεῖς, ὁ νεώτερος προσκλίνει, γονυπετεῖ, και θέτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦς ἐκατέρωθεν τῶν ποδῶν, ἐνῶ ὁ πρεσβύτερος κρούει ἐξάκις ἢ ἐπτὰκις τὰς χεῖρας. Εἶτα ὁ πρεσβύτερος λαμβάνει τὴν ἔσπιν τοῦ νεωτέρου, ὁ δὲ νεώτερος τύπτει ἐν πρώτοις κἀνωθεν τὴν δεξιὰν μασχάλην, εἶτα δὲ τὴν ἀριστεράν. Ἄλλ' ὅτε πατρίκιος τις συναντᾷ ὑποδέεστον, κρούει ἀπλῶς τὰς χεῖρας μὴ ἀποδίδων τὸν χαιρετισμὸν ἐντέλῃ. Ὅτε δὲ συναντῶνται δύο ἄσται, τύπτουσι τὸν στομάχον, χειροκροτοῦσι και εἶτα θλίβουσι τὰς χεῖρας.»

Ἀνάλογον πρὸς τὸ ἔθιμον τοῦτο ἀπῆντησεν ὁ Σέρπα Πίντος ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλιας, ὅπου οἱ ἰθαγενεῖς ἐχαιρέτων αὐτὸν «τύπτοντες συχνάκις διὰ τῆς χειρὸς τὸ γυμνὸν αὐτῶν στήθος.» Ὁ Βλάκη εὗρεν ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦ κρούειν τὰς χεῖρας ὡς σημεῖον ὑποδοχῆς εἶνε λίαν διαδεδομένον ἐπὶ τοῦ Νίγειρος, ὁ δὲ Θόμφων περιγράφει ὡς ἐξῆς τὴν ἀφύπνωσιν παρὰ τοῖς Βαλούγκαι: «Οἱ ἔθνικοι αὐτῶν χαιρετισμοὶ εἶνε καταπληκτικοί. Πανταχόθεν ἀκούει τις πλαταγήματα χειρῶν συνοδευόμενα διὰ τῶν λέξεων κβί-τατά, κβί-τατά; αἰτίνας σημαίνουσι: πῶς ἔχετε; Ἄμα ὡς ἰθαγενὴς τις ἐξέληθ τῆς καλύβης αὐτοῦ, προσκλίνει εὐγενῶς πρὸς πάντας και κρούων τὰς χεῖρας ἀποτείνει τὴν συνήθη ἐρώτησιν. Ἐὰν παρουσιασθῇ ἐπιστήθιος φίλος, ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν· ἐὰν δὲ τυχὸν διέλθῃ ἀρχηγός, γονυπετοῦσιν, ὑποκλίνονται

εἰς ἀφαιρίας, χειροκροτοῦσι, και χαμηλῇ τῇ φωνῇ ψιθυρίζουσι: κβί-τατά, κβί-τατά; Παρὰ τοῖς Ἑσκιμώοις, ἢ κρούσις τῶν χειρῶν, ἢ ὑψωσις τῶν βραχιόνων, τὰ ἐπὶ τοῦ σώματος κτυπήματα, εἰσὶ, κατὰ τὸν Βιτσέυ, συνήθειαι ἐνδείξεις φιλίας. Ὁ Θόμφων περιγράφει τὸ αὐτὸ ἔθιμον ὡς ἐξῆς: «Οἱ ἀνταλαχθέντες χαιρετισμοὶ μεταξύ τῶν λεμβούχων μας Γουαζίζι και τῶν ξένων (ὡσαύτως Γουαζίζι) ἦσαν παραδοξότατοι και συγκινητικώτατοι. Ἠγέρθησαν πάντες, ἐξέτεινον τοὺς βραχίονας ἐκτετυκίως, εἶτα προσέκλινον ἐλαφρῶς και ἐπανελάβον μετὰ σοβαρότητος τὴν ἐρώτησιν Γουαζιέ, Γουαζιέ; (Τι κάμνετε;); Τέλος οἱ χαιρετισμοὶ ἔπαυσαν, ἀφοῦ ἐκρούσαν δις ἢ τρεῖς τὰς χεῖρας.» Ὁ Ναιρ διηγείται παρόμοιον ἔθιμον ἀπαντῶν παρὰ τοῖς Μαλαισίσι: «Ὁ Μαλαισιος χαιρετᾷ τοὺς συμπατριώτας διὰ τρόπον ἰδίου τῆς χώρας αὐτοῦ· ὁ νεοεθῶν ἢ ἐπισκέπτῃς πλησιάζει τὸν μέλλοντα νὰ φιλοξενήσῃ αὐτόν, ἔχων τὰς χεῖρας ἠνωμένας ὡς ἐν προσευχῇ, οὗτος δὲ ὑψοῖ τὰς χεῖρας πρὸς τὰ χεῖλη ἢ τὸ μέτωπον αὐτοῦ.»

Ἐν τῇ νήσῳ Ὀριεντάλ, ὁ Κοὺκ παρετήρησεν ἀνάλογον τι. «Ἀρχηγὸς τις φθάνων ἐχαιρέτησε τοὺς ἰθαγενεῖς ἐπιδείξας αὐτοῖς τὰ ὄπλα του, ὑψώσας τὰς χεῖρας κεκλεισμένας ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς, και εἶτα ἀφῆσας αὐτάς νὰ καταπέσωσι βραδείως ἐπὶ τῶν πλευρῶν του.» Ὁ Βάκερ εἰσαγρητήθη ἐν Σόαξ ὡς ἐξῆς: «Ἐκαστὸς εἰσαγόμενος ἰθαγενὴς, ἐλάμβανε τὰς δύο μου χεῖρας και ἤγειρε τρεῖς τοὺς βραχιόνιας μου ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου.»

Ἀποτρόπαιον τι ἔθιμον, ἴδιον ἐν Ἀφρικῇ, εἶνε τὸ χρεῖσθαι διὰ πηλοῦ. Ὁ Λίβιγκστον περιγράφει αὐτὸ ὡς ἐξῆς: Παρὰ τοῖς Μπαροῦσι, ἐνῶ ὁ ἀρχηγὸς ὄμιλει, «ἐλάμβανεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὀλίγην ἄμμον και ἐτριβε τοὺς βραχιόνιας και τὸ στήθος. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ χαιρετᾶν εἶνε συνήθης ἐν Λόνδῃ: θέλοντες νὰ ἐπιδείξωσιν ἄκραν εὐγένειαν, φέρουσι ποσότητὰ τινα τέφρας ἐπὶ τεμαχίῳ δερμάτος, ἢν και λαμβάναντες, τρίβουσι τὸ στήθος και τὸ ἄνω μέρος τῶν βραχιόνων. Ἐτεροι χαιρετῶσι τύπτοντες τὰ πλευρὰ διὰ τῶν ἀγκυῶν, ἄλλοι ἐγγίζοντες τὸ ἔδαφος διὰ τῆς μῖας παρεῖας, εἶτα διὰ τῆς ἄλλης, και κρούοντες τὰς χεῖρας. Οἱ ἀρχηγοὶ δὲν τρίβονται διὰ τῆς ἄμμου, ἀλλὰ προσποιούνται ὅτι λαμβάνουσι τοιαύτην.» Τὸ αὐτὸ ἔθιμον ἀπῆντησεν ὁ ἴδιος περιηγητῆς ἐν Βαλόνδα και ὁ Καμερόν ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλιας τῆς Τανγκανίκας, ὁ δὲ Θόμφων τὸ περιγράφει ὡς ἐξῆς: «Οἱ Βαρὰ ἔχουσι πολλὰ χαρακτηριστικὰ μετὰ τῶν Μρνθούττο, οὗς ἀνεκάλυψεν ὁ Σχεῖνοφούθ ἐγγὺς τῶν Γουέλ. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν χαιρετῶσιν, εἶνε περιπλοκος. Ὁ ὑποδέεστος, συναντῶν ἄνωτερον, λαμβάνει δράκμα πηλοῦ, τρίβει τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἄνωθεν τοῦ ἀγκυῶνος εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ σώματος: εἶτα λαμβάνων τὸν πηλὸν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τρίβει τὸν δεξιὸν βραχίονα και τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ σώματος: ταύτοχρόνως ἀποτείνει χαμηλοφώνως ἐρωτήσεις περὶ τῆς ὑγείας τοῦ μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενου. Ἐν ταῖς συνελεύσεσιν, ἀρχε-

ται πάντοτε διὰ τοῦ αὐτοῦ χαιρετισμοῦ, ὁσάκις δὲ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ, πάντες τρίβουσι τὸ στήθος διὰ πηλοῦ.» Τὸ ἔθιμον τοῦτο φαίνεται λίαν διαδεδομένον ἐν Ἀφρικῇ, διότι ὁ Σέρπα Πίντος ἀπῆντησεν αὐτὸ παρὰ τοῖς Ἀμπουέλλας: «Ἠρξάντο κρούοντες ἰσχυρῶς τὰς χεῖρας, εἶτα λαβόντες χῶμα, ἔχρισαν τὸ στήθος, ἐπανελάμβανοντες πολλάκις και ταχίως τὰς λέξεις μπάμπα και καλούγκα· κατέληξαν δὲ διὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἀδυνατωτέρας τῆς πρώτης.» Ὁ Βαίικιν ἀπαντήσας τὸ αὐτὸ ἔθιμον παρὰ τῷ Νίγειρι τὸ περιγράφει οὕτως: «Ὁ ὑποδέεστος χαιρετῶν γονυπετεῖ, κλίνει τὴν κεφαλὴν μέχρι τῆς γῆς, θέτων κῶν ἐπὶ τοῦ μετώπου και τοῦ κρανίου αὐτοῦ· ὅτε ὁμως δύο φίλοι συναντῶνται, ἀρκοῦνται θλίβοντες τὰς χεῖρας ἢ ἐναγκαλιζόμενοι ἀλλήλους.» Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἀναγράφει και ὁ Λάνδερ.

Ὁ κ. Θεόδωρος Βέντ διηγείται ὅτι ἐν Ἀμοργῷ «ὁ ἱερεὺς, εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἤγγισε τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων εἰς σημεῖον σεβασμοῦ, πρὶν τὸν ἐναγκαλισθῆ, ἢ δ' ἀδελφῇ του ἔπραξε τὸ αὐτὸ, πρὶν ἀσπασθῆ τὴν χεῖρα, ἢν ἔτεινε αὐτῇ ὁ ἀδελφός της.» Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ χαιρετᾶν τὸν ἱερέα δὲν ἀπαντᾷ ἢ ἐν τῇ ἀρχικῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ὡσαύτως παλαιὸν ἔθιμον τοῦ χαιρετᾶν εἶνε τὸ θέτειν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους, και ὑποκλίνεσθαι και προσφέρειν τὸ καλῶς ὠρίσαστε. Ἐνίοτε χαιρετῶσι και τουρκιστί, φέροντες πρῶτον τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν χειλέων και εἶτα ἐπὶ τοῦ μετώπου.»

Οἱ Τοδάς ἔχουσι ἴδιον τρόπον χαιρετισμοῦ, παρεμφερῆ πῶς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν σαλαάμ. «Ἐψοῦσι τὸν ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς χειρὸς κατέως μέχρι τῆς ρινὸς και τοῦ μετώπου· τοῦ χαιρετισμοῦ τούτου χρῶνται ἀποτεινόμενοι πρὸς ἄνωτερον, ἢ πλησιάζοντες ἰερόν χωρὸν. Ὅταν συναντῶνται φίλοι, φωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἢ τσά, ἢτοι καλὴν ἡμέραν. Τὸν χαιρετισμὸν τὸν καλούμενον ἀβαδουδικὸν ἢτοι «λαμβάνω τὸν πόδα», χρῶνται, ὅταν ἐπανελαβέπονται μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε προσκλίνει πρὸ ἄλλου ἀνδρός: αἱ γυναῖκες ὁμως ὑποκλίνονται πρὸ τῶν ἄλλων γυναικῶν, πρὸ τοῦ πατρὸς, τῆς μητρός, τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ τοῦ συζύγου των, οὐχὶ ὁμως και πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ὅτε γυνὴ τις, ὑποδέεστος τὰ ξενῶς ἢ νεωτέρα, πλησιάζει πρὸ ἄνωτερου, ἀνδρός ἢ γυναικὸς, γονυπετεῖ, ἔρπει πρὸ αὐτοῦ, ὁ δὲ χαιρετῶμενος θέτει τὸν δεξιὸν πόδα ἐν πρώτοις, εἶτα δὲ τὸν ἀριστερόν, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Τὸν χαιρετισμὸν τούτον ἀποδίδουσι πάντοτε οἱ ὑποδέεστοι πρὸς τοὺς ἄνωτερούς: οἱ ἀνώτεροι ἀρκοῦνται μετὰ αὐτῶν προφέροντες τὴν λέξιν τσά. Ὁ χαιρετισμὸς οὗτος καταδεικνύει ἐχνη δουλείας, εἰς ἣν αἱ γυναῖκες ὑπέκρουσιν εὐφροσύνης και ἦν οἱ ἄνδρες εὐγενῶς ἀποδέχονται.

Ἐν Σιάμ, κατὰ τῶν Νιλ ἀνεκάλυψαν τοὺς βραχιόνιας ἐσταυρωμένους, και τὴν κεφαλὴν ταπεινῶς κεκλιμένην ἔχοντες.» Ἐτε-ρα ὁμως γεγονότα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἀναφερόμενα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ χαιρετισμὸς οὗτος ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν ὑποδε-

στερῶν πρὸς τοὺς ἄνωτερούς, δὲν εἶναι δὲ ὁ συνήθης μεταξύ ἰσῶν χαιρετισμὸς. Ἄλλ' ὁ χαριέστερος τῶν χαιρετισμῶν εἶνε ὁ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἰάπωναι: «Οὐδεὶς λαός, λέγει ὁ Σαιντ Τζόνστον, εἶνε γλυκύτερος και εὐγενέστερος τῶν Ἰαπώνων. Ὅταν συναντῶνται δύο κοῦλιες—ἢ χυδασιότερα τέχνης τῆς κοινωνίας— προσκλίνουσι πλιστάκις ἐρωτῶντες περὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν, περὶ τῆς οἰκογενείας των, και οὕτω καθεξῆς. Καὶ οἱ παῖδες πρᾶττουσι τὸ αὐτὸ, ὅτε δὲ ἀνὴρ λευκοθριξὶς συναντήσῃ κορασιδα ἐξαετῇ, τὸ αὐτὸ ἐπανελαβεταί.»

Παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς, ἢ κατὰ φασιν ἐκφράζεται συνήθως διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς. Ἄλλ' ἐν Νέξ Ζηλανδία, ἢ κινήσει αὐτὴ σημαίνει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. «Οἱ ἰθαγενεῖς ὅπως ἐκφράσωσι τὴν συγκατάθεσιν των, ἐγείρουσι τὴν κεφαλὴν ἀντὶ νὰ καταβιβάσωσιν αὐτήν.» Ἄλλ' ὅσον παράδοξος και ἄν φανῇ ὁ τρόπος οὗτος, δὲν εἶνε ἀσυνήθης και ἐν Εὐρώπῃ, ἐνθα ἡμεῖς—λέγει ὁ συγγραφεὺς—δυνάμεθα ν' ἀπαριθμήσωμεν τέσσαρα τουλάχιστον ἄτομα, ἅτινα ὅπως ἐκφράσωσι τὴν συγκατάθεσιν των, ἐγείρουσι τὴν κεφαλὴν, ὡς οἱ Νέο-Ζηλανδοί.

Γ'

Ἡ ἀποκάλυψις διαφορῶν μελῶν τοῦ σώματος ἐκφράζει κατὰ τὸν κ. Ταίλορ, ἀδυναμίαν, ἐνδειαν, ἐγκαταλείψιν τῶν ὀπλων. Τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἐφ' ὅσον ὁ χαιρετισμὸς περιορίζεται ἐπὶ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς κεφαλῆς, μόνον παρὰ τοῖς ἰθαγενεῖς τοῦ Ὀ. ταχίτι ἐξησκείτο. Ὁ Κοὺκ ὑπανίσταται τοῦτο πολλάκις. «Ἀποκαλύπτουσι τὴν κεφαλὴν και τοὺς ὄμους, ἢ γυμνοῦσι τὸ στήθος αὐτῶν.»

Φαίνεται ὁμως ὅτι κατὰ τὴν πρώτην εἰς Ὀταχίτι περιήγησιν τοῦ παρετήρησε και ἕτερον εἶδος ἀποκαλύψεως. «Χάριν σεβασμοῦ, οἱ ἰθαγενεῖς ἀποκαλύπτουσι μέχρι τῆς ὀσφύος. Ὁ Οὐρατοῦρᾶ μάλιστα ἀπεκάλυψεν ὅλον τὸ σῶμά του, θέλων νὰ δεῖξῃ τὸν πρὸς τοὺς ἄνωτερούς ἀπειρον αὐτοῦ σεβασμὸν.» Ὁ Κοὺκ λέγει πῶς οἱ Τσοῦξοι εὐγενῶς φερόμενοι, ἐξέβαλον τοὺς πῆλους αὐτῶν και βεθέως ὑπεκλίθησαν.» Ὁ Σαιντ Τζόνστον ἀφηγητῆται ὅτι ἐν Φιδζὶ ἰθαγενεῖς τινεὶ ἀφῆραν τὰς κιδάρας αὐτῶν, ἀλλὰ κρίνοντες ἐκ τῆς λοιπῆς ἀφῆρσεως, ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ χαιρετισμὸς οὗτος ἦτο ὁ συνήθης παρ' αὐτοῖς. Εἰς τὸ ἔθιμον τοῦ ἀποκαλύπτειν τὴν κεφαλὴν δύναται τις ν' ἀντιτάξῃ τὸ μαρκινὸν ἔθιμον: «Ὅταν κάμνετε ἐπισκέψαι, πρέπει νὰ ἔχετε τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην και τοὺς πόδας γυμνοῦς.» Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Τυδώρ, ἦτο ἐν χρήσει ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἐξῆς ἔθιμον: ὅτε εὐγενὴς τις ἔχανε τὴν κόμην του, οἱ συνοδευόντες αὐτὸν ἀφῆρουν τὰς ἰδικὰς των.

Ἡ παράλειψις τοῦ εὐγενῶς τοῦτο καθήκοντος γενομένη τῷ Κρόμβελ ὑπὸ τῶν συνοδευόντων αὐτόν, τῷ ἀνήγγειλε τὴν προσεχῆ δυσμένειαν, εἰς ἣν ὑπέπεσεν.

Δ'

Ἐθιμον λίαν διαδεδομένον εἶνε και τὸ φέρειν ἀντικειμένον τι ὡς σημεῖον φιλίας. Ἰσως βραδύτερον θέλομεν εἶδῃ ὅτι ἐκ τοῦ

ἔθιμου τούτου παρήχθησαν αἱ ἀνταλλαγῆ τῶν δῶρων τῶν τόσῳ ἐπιβαρυνόντων τοὺς περιηγητάς.

Ἐν τῷ ἀρχιπελάγει τῶν Θαλασσοπόρων «τὸ σημεῖον τῆς εἰρήνης, λέγει ὁ Κοὺκ, εἶνε ἡ ἀνάπτυξις λευκῆς σημαίας: οὕτω τουλάχιστον ἐδέχθησαν ἡμᾶς, ὅτε τὸ πρῶτον προσηγγίσαμεν εἰς τὴν παραλίαν. Οἱ αὐτόχθονες πρὶν εἰσελθῶσιν ἐν τοῖς πλοίοις ἡμῶν ἐρριψαν ἐντὸς αὐτῶν κλώνους τινὰς ημεροδένδρων.» Ἐν τῷ αὐτῷ ἀρχιπελάγει «ὅταν οἱ ἰθαγενεῖς, προπαρασκευάζομενοι διὰ τὴν σφαγὴν, προσέκλιναν τοὺς Γάλλους εἰς τὸ ἰσωτερικόν, ἐρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς σημεῖον εἰρήνης, πλιστέον κλάδους ἐνδρόνων, ἐξ ὧν ἐξήγουσι μεθυστικὸν τι ποτόν.»

Ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ναυαρχείου, ὁ κ. Μοσελιῦ διηγείται ὅτι: «εἰς τὰς πρώτας λέμβους, αἰτίνας προσήγγισαν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ἀνήγειραν και εἰκόνων τὰς κώπας εἰς σημεῖον φιλίας.» Ἐν ταῖς Νέαις Ἐβρίδαῖς «εἰς σημεῖον φιλίας προσφέρουσι χλωρὸν κλάδον και ρίπτουσι ὕδωρ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των.» Παρόμοιον ἔθιμον ἀπαντᾷ ἐτι και νῦν ἐν τῷ ὄρμῳ Ἀστρολάβ τῆς Νέας Γουινέας: «ὀδηγοῦσι κῦνα ἐπὶ τῆς παραλιας και φωνοῦσιν αὐτὸν θραύοντες τὴν κεφαλὴν του κατὰ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου: ταύτοχρόνως σείουσι τὰς κώπας και βρέχουσι τὴν κεφαλὴν διὰ θαλασσίου ὕδατος. Διὰ τῶν τοιούτων χαιρετισμῶν ἀγγέλουσι τὰς εἰρηνικὰς αὐτῶν διαθέσεις.» Ὁ Κοὺκ ἐφφώνει ὅτι και ἐν Νέξ Ζηλανδία ἡ προσφορά κλάδου ἦτο σημεῖον εἰρήνης. Ὁ αὐτὸς θαλασσοπόρος διηγείται ὅτι ἐν ταῖς νήσοις Κά-γες (τῆς Βορείου Ἀμερικῆς) «οἱ ἰθαγενεῖς ἐκράτουν ράβδον ἔχουσαν μῆκος τριῶν περὶ τοῦ ποδῶν, ἐφ' ἧς προσέδενον μεγάλα πτερὰ ἢ πτέρυγας πτηνῶν. Διὰ τούτου φαίνεται, ἐξήτουν νὰ καταδείξωσι τὰς εἰρηνικὰς αὐτῶν διαθέσεις.»

Ὁ Οὐίλλιαμς λέγει ὅτι ἡ οὐτοῦ αὐτῆ, ἢ προσφορά εἰρήνης, εἶνε συνθησάτη ἐν τῷ Εἰρηνικῷ και συνίσταται εἰς κάρπον ἀρτοδένδρου, τεμαχίον ὑφάσματος ἢ ἑπέρων τι ἀντικειμένον, εἰς ὃ ἐπισυνάπτεται πάντοτε φύλλον κοκοφοίνικος ὅπου καλεῖται ταπαάου· δεχόμενος τὸ δῶρον τοῦτο ὁ ξένος, ὀφείλει νὰ προσφέρῃ και αὐτὸς εἰς σημεῖον φιλίας εὐτελεῖ τι ἀντικειμένον.»

Ὁ Χολοῦπ περιγράφει ἔθιμον ἀπαντῶν παρὰ τοῖς Μπαροῦτσι τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς και ἀναμινῆσκον ἕτερόν τι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς προγόνοις ἡμῶν: «Ἐπάρχει παρ' αὐτοῖς εἶδος χαιρετισμοῦ διὰ τοὺς ξένους, πρὸς ὃν πάντες, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐξαιρουμένου, ὑπέκρουσι. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν λέξεων τινῶν, ὁ φιλοξενῶν λαμβάνει ταμβακοθήκην ἀναρτωμένην εἰς εἶν τοῦ λαίμου, εἶτε ἐκ τῆς ὀσφύος, εἶτε ἐκ τοῦ πελλίου αὐτοῦ, τὴν ἀνοίγει και προσφέρει ἐξ αὐτῆς τῷ ξένῳ, ἢ κενῶν τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, λαμβάνει δραχμὴν καπνοῦ, εἶτα δὲ προσφέρει ἐξ αὐτοῦ εἰς τοὺς περιεφύσιν τῷ ξένῳ δῶρον τι ἐπὶ τῇ καλῇ ἀφίξει αὐτοῦ. Ὁ Θεόδωρος Βέντ περιγράφει τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐν ταῖς Κυκλάσις ὡς ἐξῆς: «Ὅτε ὁ φιλοξενῶν ἡμᾶς ἔφερε τὸ χαι-

δλον τὸν ἀποτόμως διακοπτόμενον βόμβον, και μεθ' ὅλην τὴν ἐπήρειαν τῆς γυναικείας φράσεως: μπά! ἢ καὶ μὲν, θηλυκὸ θά κάμη! ἢ ἐγκυμονοῦσα τίκτει ἄρον, ἄλλοτε δὲ, μεθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βόμβου και τῆς χάρᾶς, ἦν αἰσθάνονται οἱ οἰκείοι, οἱ φίλοι και οἱ γείτονες, ἢ ἐγκυμονοῦσα τίκτει θῆλυ, μετὰ τὸν τοκετὸν τοῦ ὁποῖου ἐπέρχεται συνήθως ἄκρα σιωπῆ, ἐξ ἧς παρήχθη και ἡ παροιμία: θηλυκὸ γεννιέται, ἦν μεταχειρίζομεθα ἐν ταῖς συναστροφαις, ὁσάκις ἐπικρατῇ σιωπῆ.

Καὶ ἐν τούτοις αἱ ὑπὸ τῶν ἡχῶν τοῦ κώδωνος ἐμπνεόμεναι προφητικαὶ ἐμμένονα πι-στοταί εἰς τὴν δευδαίμονιαν των ταύτην, ἢ τις δὲν εἶνε ποσῶς ἀπίθανον, ὅτι ἔσχεν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτει ἐτι ἡ εἰδωλολατρεία.

Οἱ εἰδωλολάτραι συνεβουλεύοντο τὸ Μαντεῖον τῆς Δωδώνης, ἐν ᾧ τὰ ἐξ ὀρειγάλκου κρεμάμενα ἄγγελα, τυπτόμενα ὑπὸ τῆς ράβδου, ἦν ἐκράτει τὸ παρ' αὐτὰ ἐπίσης κρεμάμενον ἐξ ὀρειγάλκου εἰδωλον και ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σαλευόμενα, ἐξέπεμπον ἤχους, ἀπὸ τῆς ποιικιλίας τῶν ὁποίων ἀνηγγέλλετο τὸ μέλλον, ὡς ἐκ τῶν ἡχῶν τοῦ κώδωνος ἀναγγέλλεται τὸ φῦλον τοῦ τεχθησομένου.

Ἐκ τῆς λειτουργείας τοῦ εἰρημνίου Μαντεῖου παρήχθη ἢ παροιμία: ὁ ὀρειγάλκος τῆς Δωδώνης, ἦν μεταχειρίζομεθα, ἵνα ὑποδείξωμεν φλύαρόν τινα, ἀλλ' ἐκ τοῦ βόμβου τῶν ἡχῶν τοῦ κώδωνος τίνα παροιμίαν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ παραγγύωμεν;

— Ἀρμυδία, θὰ ἦτο ἡ ἐξῆς: με ε-κούφατε ὅαν καμπάνα, ἵνα διὰ ταύτης ὑποδεικνύωμεν φωνασκούντᾳ τινα, οὐ ἢ φωνὴ οὐδὲν ὠφέλιμον ἢ εὐχάριστον πα-ράγουσα, μᾶς κωφκίνει τὰ ὠτα και ἐγ-καταλείπει εἰς τὴν ἀκοήν μας τὸν μισθὸν ἐκείνου μονότονου ἤχου, ὃν ἀπαντᾷ τις και παρὰ τισι τῶν νεωτέρων ποιητῶν, ἀναγινώ-σκων διὰ ζώσης φωνῆς τὰ ὡς ἀριστουργή-ματα κρηθέντα ἔργα των.

Ν. Γ. ΜΑΥΡΟΧΗΣ

Η ΕΜΜΟΡΦΙΑ (Κατὰ τὸ Ἰταλικόν)

Τριαντάφυλλο ἔς τὰ κάλλη του Ἦταν ἐρωτημένο, Καὶ μέσ' ἔς τὰ ἔσπερα νερά Τοῦ ρουακίου γερμένο Ἐσοῦνκοῦταζότουε Γεμάτο ἀπὸ γαρύ.

X

Ἐφῆνον βορηὰς ἐφύσασε Κι' ἄκονα τὸ μαδάσι· Μέσ' ἔς τὰ νερά τοῦ ρουακίου Τὰ φύλλα του σκορπάει, Κ' ἐκείνου μουμουρίζοντες Τὰ παῖρνε κι' ἀπεργᾷ.

X

Ἔτσι τὸ ἴδιο, ὠμέτανει! Κ' ἢ ἐμμορφία μας γέρονε· Ἐρχεται ὁ χρόνος λάμαρνος Καὶ τῆνε συνεπαίρνει, Ὡς πῆρε τὸ τριαντάφυλλο Ἡ λύσσα τοῦ βορηᾶ.

Σ. Γ. ΔΑΛΛΑΠΟΡΤΑΣ

ρίδιον εις τον οικον, υπεκλιθη και κατεθε-
σεν αυτο προ των ποδων μου, ειπων: «Σου
εφερα εν μικρον ερυθρον χοιριδιον, ερυθρον
ως η γενειας σου». Ιδων την εκπληξιν μου,
διότι εσπερομην γενειάδων, μοι εξήγησεν,
οτι η εκφρασις αυτη ητο συνήθεια, όταν προσ-
εφερον δωρον τι προς τον φιλοξενούμενον, ον
ηθελον να τιμησωσι.»

Ε'

Παρά τοις Άνδαμάν, κατά τον Μάν κοί
μετά μακράν άπουσίαν επαναβλεπόμενοι φί-
λοι ουδένα ανταλλάσσοι χαιρετισμόν μέ-
νουσαι επί τινα χρόνον σιωπώντες, θεωρού-
μενοι επί ημίσειαν ενίοτε φραν' είτα ο νεώ-
τερος λαμβάνει τον λόγον και άρχεται η
συνομιλία. «Ωσαύτως συνειθίζουσι ν' ανταλ-
λάσσωσι ο,τι κατ'εμείνη την στιγμήν κρα-
τώσιν, οίον βέλη, κογχύλια κλπ., τὰ δωρα
δέ ταυτα θεωρούνται ενδειξις αγάπης.»

Παρά τοις Άνδαμάν, Ταίτοις και Νεο-
Ζηλανδοις υπάρχει παράδοξον τι εθιμον.
Κατά τον κ. Μάν, παρά τοις Άνδαμάν κοί
γονεϊς επιδεικνύουσι την χαράν αυτών, επανα-
βλεπόμενοι μετά μηνών άπουσίαν, έναγ-
καλιζόμενοι αλληλους και κλαιοντες. Έν
πρώτοις άρχοντα κλαιουσαι αι γυναικες, ας
δεν βραδύνουσι ν' ακολουθήσωσι και οι άν-
δρες. Κλαιουσι δε και οδύρονται μέχρις εξ-
αντήσεως. Παρά τοις Ταίτοις από εθιμον
του ποιειν εγκοπας διά των οδόντων καρ-
χαριου και του οδύρεσθαι ητο παράδοξος
τρόπος του υποδέχεσθαι φίλον τινά; το εθι-
μον τουτο ητο γενικόν πριν η έλθωσι εις
επαφήν μετά των Ευρωπαίων. Έν Νέξ
Ζηλανδία, ο Ρ. Μπάρν, περιγράφων το εθι-
μον του οηγι, ητοι της προστριβής της ρι-
νός, επάγεται: «Έαν όμως εισθε σπουδαίον
τη προσφιλές πρόσωπον, τότε τελοῦσι και το
ταηγι. Σχιζουσι το πρόσωπον, το στήθος
και τους βραχιόνιας διά τεμαχίου λάβας η
κογχυλίου και εκφέρουσι γογγυσμούς, ενφ
τά δάκρυα ρέουσι επί των αιμοφόρων πα-
ρειών αυτών.»

Ο κ. Ε. Β. Ταίλορ εκφράζει την γνώ-
μην ότι το εθιμον τουτο εινε ενδειξις λύπης
πρός τιμην των αποθανόντων μακράν της
πατρίδος των.

Ζ'

Συχνάκις ο χαιρετισμός εκφράζει δυσσα-
ρέσκειαν αντί ευαρεσκείας. Ούτω παρά τοις
Μαλαισίσις το κρις θεωρείται ως αναπόσπα-
στον μέρος της ένδυμασίας των. Ο Μαλαι-
σιος φέρει πάντοτε αυτό επί του άριστερού
μέρους. Συνομιλών, ορείλει ν' αποκρύπτη
τά όπλα του, ών η αιχμή, εάν ο φέρων
ταυτα έχει καλές διαθέσεις, πρέπει να εινε
εστραμμένη προς το σώμα· εάν τούναντιόν,
τότε το κρις αποκαλύπτεται.» άμα δέ τού-
του αποκαλυφθέντος, εξάγουσι τας μαχαί-
ρας. Η αναστροφή αυτη του κρις ανακαλεί
την των ακοντιών, άτινα οι Ρωμαιοι εφε-
ρον εν πομπή. Είναι δέ ανάλογος προς το
σημειον των κωφαλάων, οτινες επί πα-
ρουσίας φίλου θέτουσι τους δύο δακτύλους επί
της δεξιās πλευράς της ρινός, επί της άρι-
στεράς δέ, όταν πρόκειται περι εχθρού.

* Σημ. Μ. ...;

Ζ'

Απομένει ήδη σειρά τις εθίμων, άτινα θ'
απαριθμήσωμεν και ών η κατάταξις δύσκολος.
Έν Άφρικη υπάρχει το άποτροπάιον εθι-
μον του πτύειν το άτομον, προς ο συμπα-
θοῦσαι. Ο Σχεινφούθ όμιλών περι των
Δουσην λέγει: «Τελευταίως, τινά των πα-
λαιών αυτών εθίμων εξηφανίσθησαν.» π. χ.
η συνήθεια του να πτύωσι αλληλους, ητις
ητο ο μόνος αυτών χαιρετισμός, εξηλείφθη.
Κατά την έν Άφρικη διαμονήν μου τρις
μόνον παρήτην μάτρως τοιούτου χαιρετι-
σμού· και εν ταις τρισι δέ περιπτώσει το
πτύσιμον εσήμαινεν αγάπην, πίστιν. Ο
Ίακωβος Θούμψον λέγει ότι «παρά τοις
Μασσαί, το πτύσιμον εκφράζει την μεγαλη-
τέραν ευνοίαν, την ειλικρινεστέραν άφοσίω-
σιν. Προτιμότερον θεωρουσι να πτύωσι νεά-
νιδα η να έναγκαλισθώσι αυτήν.»

Ο Δουσαλλιού απήντησε παρόμοιον κά-
πως εθιμον προς το προηγμέν. Αναχω-
ρών εξ Ολένδας ελαβε σακχαροκάλαμον,
το εδάγκασε και έπτυσεν τον χυμόν εν ταις
χερσι των περι αυτών ειπών: «Εύχομαι
ημίν η τύχη σας να εινε τόνον ηδέια, όσον ο
αήρ, ον ενεφύσησα εις τας χείρας υμών.»
Κατωτέρω δέ: «Οι Κουενκούζα, οι Ραν-
πάνο και οι άνδρες μου συνηθροίσθησαν
πρό του γηραιού Βασιλέως, όστις μάς ηύχθη
καλήν επιτυχίαν· ελαβε τας δύο μου χείρας
και εφύσησεν επ' αυτών κατά την συνήθειαν
του τόπου, ειπών: άπελθε υγιής και επά-
νελθε σδός.»

Τέλος, πλείστοι τρόποι του χαιρετίζν, ως
η θλίψις της χειρός, εισήχθησαν υπό των
περιηγητών. Ούτως, ότε ο Λιθιγαστων, έ-
βαινε προς την Λοάνδα, ηκουσε παρά τοις
Κατεμά το επιφώνημα «Άλλάχ» όμοιάζον
πρός το «Ίλλάχ» των Αράβων, και λη-
φθέν πιθανώς παρά των Μωαμεθανών. Πε-
ραιτέρω δέ ηκουσε τον χαιρετισμόν Ave-ma-
(ave Maria) χριστιανικής πιθανόν καταγω-
γής. Παρατηρεί δέ ότι κοί τύποι διαδίδον-
ται ταχύτερον και μακρότερον της πίστεως.»

Αι μόναι φυλαι αι ουδέν ειδος χαιρετι-
σμού έχουσαι εινε αι των Κουμι και Λχο-
σαι. Έν Κορέα, κατά τον Σαιντ-Τζόν «ο
μόνος τρόπος του χαιρετίζν εινε το να τύ-
πνται» φυλή δέ τις, «η των Έδιγιαχ,
συχνάκις περιγράφεται υπό το όνομα Μπου-
μπι, εκλήθη ούτω, διότι χαιρετώσα τους ξε-
νους επρόφερε την λέξιν μουμπι, σημαίνου-
σαν φίλον.»

(Μετάρρ. Α. Καράλη)

H. LING ROTH

GEORGES DURUY

EN ARMONIA.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

(Συνέχεια.)

Επανελθόντος του κ. Λεκουτυριέ εις Πα-
ρισίους, η Κλαιρη μετέθε όπως είδη αυτόν.
Τό ισπερας, επανερχομένη εις Φραυέ ηγό-
ρασεν έν τφ σιδηροδρομικφ σταθμφ εφημε-
ριδα τινά, έν η ανέγνω τά εξής: «Η επο-

χή των διασκεδάσεων της πρωτευούσης λή-
γει. Αι ώραιαι των αθουσών προπαρασκευά-
ζονται να ταξειδεύσωσι· άλλα απήλθον
ηδη έν Παρισίω. Χθές, τελευταία συνανα-
στροφή παρά τη κυρία μαρκησιά δέ Σιζεράκ,
ητις απέρχεται εις Βιαρριτζ' περι τὰ τέλη
της προσεχούς εβδομάδος. Πολλοι καλλιτέ-
χναι και λόγιοι παρήσαν: Ο γλύπτης Μαρ-
κέλλος, ούτινος το τελευταίον εξ όρειχάλ-
κου έργον έτυχε τοςούτου θαυμασμού και
επαίνων κατά την τελευταίαν καλλιτεχνι-
κήν εκθεσιν· ο Κυπριανός Βορδιέρ, ο διακε-
κριμένος ηδη συγγραφεύς της Πανακοπλου-
τριάς, ητις κατέστησε πλούσιον τον εκδότην·
ο μυθιστοριογράφος Ραυμόνδος Βλαχέρ, εις
των οικειών του φιλοξενου τουτου οικου...»
Η Κλαιρη δέν προύχρησεν: «Έπρεπε να
υποθέσω τουτο!» εσκέφθη βυθίζομένη έν τφ
γωνιά της άμάξης... Μέχρι Φραυέ, έμεινεν
ούτω, χωρίς ουδέ να κινηθή της θέσεως
της και παρήρει ατενώς πρό αυτης χωρίς
να βλέπη.

Διήλθε την έσπεραν πλείουσα, ενφ ο Ραυ-
μόνδος επάειεν ουίσι μετά της μητρός του και
του αδελφ. Ενίοτε εθετε το εργόχειρον επί των
γονάτων, οι όφθαλμοί της προσηλόντο έν
τφ κενφ και το μέτωπον της συναφρουστο-
υπό του βρόχου των σκέφων της.

Μόλις εύρέθησαν μόνον έν τφ θαλάμω-
των, η Κλαιρη ειπε προς τον σύζυγον της:

— Μοι ώμιλήσατέ ποτε περι συμβουλών,

ας ο πατήρ σας, έγραψεν ημέρας τινάς πρό-
του θανάτου αυτου... Σας ανέφερον, εάν
καλώς ενθυμούμαι, περι της διαγωγής, ην
οφείλετε να τηρήσατε απέναντι εκείνης, ητις
μίαν ημέραν θα καθίστατο σύζυγός σας...

— Μάλιστα... Άλλά διατι αναφέρετε
περι του αντικειμένου τουτου;

— Διτηρήσατε τας σημειώσεις ταυτας,
υποθέτω.

— Βεβαίως.

— Που εύρισκονται, ιδώ η εις Παρι-
σίους;

— Έδω, έντός του επίπλου τουτου.

— Δύναμαι ν' αναγνώσω το μέρος, έν φ
σας εξέθετε τας περι του γάμου ιδέας του;

— Διατι όχι; καιτοι μοι φαίνεται πως
παράδοξος, μά την αλήθειαν, η επιθυμία
αυτη.

Ανοιξας συρτάριόν τι, εξέβαλεν εκ φα-
κέλλου χάρτην, ον έτεινε τη Κλαιρη.

— Αναγνώσατε ο ίδιος, παρακαλώ, ει-
πεν αυτη.

Η φωνή της ητο επιβλητική. Ίστατο
πρό αυτου, όρθια, ώχρά, με όφθαλμούς λάμ-
ποντας, με τας χείρας εσταυρωμένας επί της
αυτης θέσεως πάντοτε, εκεί πλησίον εκείνου,
ον οι δάκτυλοι της ηθελον ηδη να θωπεύσω-
σι, και τόνον ώραια, τόνον μεγαλοπρεπής
ητο έν τφ στάσει εκείνη της υπερηφάνου
και αγνης μητρότητος, ώστε ο Ραυμόνδος
άτεινίζων αυτήν, κατελήφθη υπό συγκινή-
σεως.

— Αναγνώσατε, επανέλαβεν.

Εκτυλίξας τον χάρτην, μεθ' υποτρεμού-
σης φωνής ο Ραυμόνδος ανέγνω τας εξής
γραμμάς: «Αγάπα μίαν γυναίκα, μίαν και
μόνην· κατέστησεν την γυναίκα ταυτην
βούντροφόν σου και μητέρα των εγγόνων

αμου, ους δέν θα εύτυχίσω να ιδω. Αγάπα
πτην εξ όλης καρδιας και ο προς αυτην
πνευμασμός σου εστω ίσος προς την αγα-
πην σου. Έν τουτω εκκειται η αλήθεια και
η ευδαιμονία· άνευ τουτου ουδέν υπάρχει.»
— Σας εύχαριστώ, ειπεν η Κλαιρη.

Εβημάτισεν επί μικρόν έν τφ θαλάμω,
είτα, επανελθοῦσα έν τφ αυτη θέσει, πρό
του συζυγου της, εξηκολούθησε μετά τινα
σιγήν:

— Την ημέραν, καθ' ην ηνώθημεν πολι-
τικώς, ώμώσατε όρκον πίστεως προς έμέ
ένώπιον των ανθρωπων... Είνε αληθές τουτο;

— Μάλιστα... άλλα τι σημαίνει η πα-
ράστασις αυτη; Και προς τι όλαυται αι
ερωτήσεις;...

Ως να μη ηκουεν, εξηκολούθησε διά
του αυτου βραδέως και αυστηρού τόνου, ον
ουδέποτε άλλοτε μετεχειρίσθη απέναντι του
συζυγου της:

— Την ημέραν, καθ' ην ηνώθημεν θρη-
σκευτικώς, ώμώσατε όρκον πίστεως προς έμέ
ένώπιον του Θεου... Διατι, αφού ελάθετε
τας συμβουλās ταυτας, διατι αφού εδάκατε
τους όρκους τουτους, δέν μοι εισθε πιστός;

— Εγώ η φώνησεν ο βαρβώνος μετ' ά-
ληθούς αγανακτήσεως, όπρ νυχαρίστως
την σύζυγον του, εγώ σας άπατώ! Και
χαριν τίνος άλλης λοιπόν, παρακαλώ.

— Χαριν της κυρίας δέ Σιζεράκ.

— Είνε ψευδές τουτο!

— Τι εκάμνετε χθές παρ' αυτη;

— Αι! Θεέ μου! Ο, τι εκάμνον και πάν-
τες οι παρ' αυτη εύρισκόμενοι: παρετήρουν
και παρετηρούμεν... Τσοάκις άλλοτε με έ-
πεπλήξατε ότι διάγω βίον άγριανθρώπου!...

Έαν σεις ησθάνητε αντιπάθειαν προς τον
κόσμον, ακριβώς καθ' ην στιγμήν αρχίζω
εγώ να εύρίσκω ότι δικαίως εξυμνείτε τὰ
θλιγητά του, εινε σφάλμα μου τουτο;

— Διατι μετέθετε εις της κυρίας ταύ-
της χωρίς να μοι το ειπητε;

— Διά ν' αποφύγω παράλογόν τινα σκη-
νήν, όπως εινε και αυτη, ην μοι κάμνετε την
στιγμήν ταυτην.

— Τέλος, κατέστητε εκ των οικειών της,
πάντες γνώσκουσι τουτο, αι εφημερίδες το
αναφέρουσιν: εγώ δέ μόνη, εγώ η σύζυγός
σας, το άγνοώ, διότι μοι το άπεκρύψατε....

Θέλω να πιστεύσω ότι δέν διεπρήξατε το
φοβερόν εγκλημα του να προδώσητε ανάν-
δρους τον όρκον, ον ώμώσατε προς έμέ· άλλ'
όμως η διαγωγή σας εινε πάντοτε υποπτος.

... Δέν άνέμενον τουτο από μέρους του
τιμιού άνδρός, του άνδρός του καθήκοντος,
οίον σας υπέθετον.

Και χωρίς να τφ αφήση καιρόν ν' άπαν-
τήση, η Κλαιρη εισήλθεν εις τον θαλαμον
αυτης. Ο Ραυμόνδος ηθέλησε να την ακο-
λουθήση η θύρα εκλείσθη πρό αυτου. Έβά-
δισε κατά μήκος και πλάτος επί τινα λεπτά,
άγνοών τι να πράξη, συλλαμβάνων ίνα πά-
ραυτα άπορριψη άπειρους αντιπατικας σκέ-
ψεις, κυριευόμενος υπό περιφρονησεως, με-
ταμελείας και αγανακτήσεως, ποδών εξ όλης
ψυχής να κρούση την θύραν, να ριφθη πρό
των γονάτων της συζυγου του, να έναγκα-
λισθη αυτην, να τη ζητήση συγγνώμην·
είτα ησθάνετο την άνδρικήν του υπερηφα-

νίαν διεγειρομένην εις την άνάμνησιν των
λόγων, ους η Κλαιρη τφ άπέτεινε πρό μι-
κρού κατά πρόσωπον, η δέ καρδια του έξωγ-
κούτο τότε εξ αγανακτήσεως και τραχυται
λέξεις, ας λίαν χαμηλοφώνως εψιθύριζεν, ά-
νήρχοντο επί των χειλέων του... Απεπά-
σισε τέλος να κατακλιθῆ και κατελήφθη
υπό βαρυτάτου ύπνου.

Την επομένην απήλθεν εκ Φραυέ ένωρίς,
επιφορτιζών την μητέρα του να ειπή τη Κλαι-
ρη ότι ο Καβαρώκ αναχωρών προσεχώς διά
Φονταινβλώ, ενθα διήρχετο το θερος, τον
είχε προσκαλέση εις πρόγευμα μετ' άλλων
τινών φίλων του.

— Διατι δέν το λέγεις ο ίδιος προς την
Κλαιρην; ηρώτησεν η κ. Βλαχέρ. Μη δέν
την είδες σήμεραν;

— Κοιμάται ακόμη, απήντησεν ο Ρα-
υμόνδος μετά τινος ταραχής.

— Α!... παράδοξον πράγμα!... Τέλος,
εστω· θα μεταβιδάσω την παραγγελίαν
σου... Έπαγε να ιδης τον φίλον σου...
Είθε δέ να σοι δώση καλās συμβουλās.

Έχεις, τέκνον μου, ανάγκην αυτών. Δέν
ειξέρω τι συμβαίνει έν τφ καρδια σου,
άλλ' υποπτεύω πολλά πράγματα... πράγ-
ματα σπουδαία και θλιβερά. Μη λη-
σμόνει ότι η σύζυγός σου εινε άμειπτος·
προσπάθησον να ησαι και συ τοιούτος.

Η κ. Βλαχέρ επρογευματίσσε μόνη μετά
της νύμφης της, ητις ουδεμίαν άπορίαν
εξέφρασε μαθηάνουσα την αναχώρησιν του
συζυγου της. Μετά το πρόγευμα εξήτησε
τον πύλον της, το αλεξήλιον, τὰ χερσικτια
και την άμαξαν. Είπε δέ προς την πενθε-
ράν της ότι μετέβαινε ν' αποχαιρετήση τον
κ. Λεκουτυριέ, όστις επρόκειτο ν' αναχω-
ρήση και πάλιν μετά είκοσι τέσσαρας ώρας
διά μακρότατον ταξειδιον.

— Δύο ταξειδια έντός δύο ημερών, δέν εινε
επίπονα, κόρη μου, διά την θεσιν σας; Σκέ-
φθητε ότι περι τὰ τέλη του μηνός, έντός
τριών εβδομάδων... άν όχι και συντομώ-
τερον...

— Μη φοβείσθε, απήντησεν η Κλαιρη
μειδιώσα. Γνωρίζετε κάλλιστα ότι ουδέποτε
ημην υγιής, όπως τώρα... Πρέπει να υπάγω.
Καλήν αντάμωσιν το ισπερας...

Παρέμεινεν ολίγην μόνον φραν παρά τφ
πατρί της. Έξερχομένη δέ, εξήτησεν άμα-
ξαν και μετέθε εις την οδόν Μπαρμπιέ-
δου. Η άμαξα εσταμάτησε πρό μεγάρου
μεγαλοκρεπουές' όψεως. Η Κλαιρη κατήλθεν,
έγραψεν ολίγας λέξεις επί επισκεπηρίου και
άνέμενεν έν τιμι μικρφ αίθουσφ.

Μόλις παρήλθον δύο λεπτά και η θύρα
ήνεφθη, όπως εισέληθ η κ. δέ Σιζεράκ.

— Έχετε, ως φαίνεται, απόλυτον ανάγ-
κην να μοι όμιλήσητε, ειπεν η μαρκησια·
ιδού, ότι ήλθον.

Λέγουσα δέ ταυτα εκάθησεν επί ανακλι-
ντρου απέναντι της νέας βαρωνίδος.

— Η επισκεψίς μου, κυρία, ειπεν η
Κλαιρη, θα σας εκπλήξη ολίγον...

— Διατι; Απαμώνετε ότι από δύο ετών
την αναμένω; Είμαι λοιπόν μάλλον ευτυ-
χής, η εκπληγμένη... Και δύναμαι να
μάθω εις τι ν' αποδώσω την εύχαρίστησιν
ταυτην;

— Τδού!... Ο σύζυγός μου, γνώσκω
ότι τυγχάνει της τιμής να συγκαταλέγηται
μεταξύ των φίλων υμών...

— Τουτο εινε αληθέστατον... Έπί του
ζητήματος τουτου θέλετε να μοι όμιλήσητε
τόσον κατεπειγόντως;

— Όχι ακριβώς... Άλλ' αποτεινόμαι
πρός την φιλίαν σας ταυτην, ίνα ζητήσω,
εγώ η σύζυγός του, μίαν χάριν...

— Μίαν χάριν; Πώς όχι! Μετά πάσης
εύχαριστήσεως... Λοιπόν περι τίνος πρόκει-
ται; Είς τι δύναμαι να σας χρησιμεύσω;

— Δύνασθε ν' αποδείξητε πόσον δι-
καιον έχουσι οι λέγοντες, ότι εισθε εκ των
ολίγων εκείνων γυναικων, αιτινες, συν τφ
εύφυίξ των, κατέχουσι προείτι και την πο-
λυτέλειαν της αγαθότητος... Δύνασθε να
συντελέσητε εις την διάσωσιν της συζυγικής
μου ειρήνης, ητις διατρέχει κατά τας ημέ-
ρας αυτάς τον μέγιστον των κινδύνων.

— Τι λέγετε! Σας θεωρουν ως το κάλ-
λιστα ημοσομένον ζεύγος.

— Ηρχίζαμεν τφ όντι να βαίνωμεν επί
της οδοῦ ταυτης, αλλά, φευ, ένεκα του συ-
ζυγου μου, άπεμακρύνθημεν πάλιν. Από
υμās εξαρτάται ν' ανακτήσωμεν την ει-
ρήνην.

— Ω! Θεέ μου! άλλ' εινε λοιπόν έμπι-
στευτική αποστολή!

— Εντελώς... Σας εμπνέει φόβον;

— Όχι! Άλλ' άμβιβάλλω ολίγον περι
της ικανότητός μου, όπως την εκπληρώσω.

— Έχετε άδικον! Ουδεις θα ητο άρμο-
διώτερος υμών.

— Κολακεύομαι λίαν, αλλά δέν πειθο-
μαι... Όταν σύζυγος έχη ανάγκην επιπλή-
ξεων, κυρία μου, νομίζω φυσικώτατον να
μη επιφορτιξη η σύζυγός του τρίτον διά της
όχληράς και επίπονου ταυτης εντολής...

Ατομικώς δέ, ημισα άρίσκομαι εις το πρό-
σωπον... πως θα το έλεγον;... το πρόσω-
πον παιδαγωγού, δι' ου θέλετε να με τιμη-
σητε...

— Έστω και άν πρόκειται περι ευεργε-
σίας;

— Ευεργεσίας! Περι ευεργεσίας!... Σας
όμολογώ ότι ουδέποτε μοι επροτάθη τοιού-
του είδους.

— Αρμοδιωτάτη περίστασις ίνα γνωρί-
σητε και νέον είδος αγαθοεργίας... ώφελι-
μωτέρας ίσως των άλλων.

— Πόσον επιδέξια εισθε, κυρία μου, εις
το να ζητήτε την έλεημοσύνην!... Τέλος
πάντων, τι συμβαίνει; είπατέ μοι, αφού επι-
μένετε... Όποιον εινε το παράπονόν σας
έναντιον του κ. Βλαχέρ; Σας παραμελεί;

Είνε άτακτος; Είνε άπιστος;... Είς ποίαν
των τριών τούτων βαθμίδων εύρίσκεται;

— Είς την πρώτην.

— Και παραπονείσθε!... Μετά διατη γά-
μον!... Άλλ' επρεπε να εινε ηδη εις την
τρίτην βαθμίδα το ταλαιπωρον παιδιον...

— Σας ικετεύω, κυρία, μη τφ ειπητε ότι
καθυστρεει!

Η μαρκησια άτεινίζουσα την Κλαιρην
μετά μειζόνος φιλοφροσύνης έμειδιάσε.

— Χαριεστάτον τουτο!... Μας παρα-
μελεί λοιπόν ολίγον; Άλλά διατι σας πα-
ραμελεί, το εσκέφθητε; Υποπτεύσεθέ τι;

γραφείου διαγωνίσματος ἐδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τῷ κ. Α. Μηλιαράκη διὰ τὴν ὑποβληθεῖσαν «Νεοελληνικὴν γεωγραφικὴν φιλολογίαν» αὐτοῦ, ἣτοι κατάλογον τῶν ἀπὸ τοῦ 1800—1889 ὑπὸ Ἑλλήνων γεωγραφηθέντων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Μετ' ὀλίγον τελεσθήσονται τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Δάντου Ἀλιγέτη ἐν Ραβέννη τῆς Ἰταλίας, ὅπου σώζονται καὶ τὰ λείψανα τοῦ ποιητοῦ.—Ὁ ἑλληνικὸς μελοδραματικὸς θίασος περατώσας ἐπιτυχῶς τὰς παραστάσεις του ἐν Ὀδησῶ, ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.—Τοῦ γνωστοῦ τῆ Ἑλλάδι διὰ τοὺς ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ πίνακάς του Ρώσου ζωγράφου Ἀϊδαζόφσκη ἐκτίθενται ἐν Παρισίοις εἰκοσιοχτὼ νέαι εἰκόνες γραφεῖσαι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς πεντηκονταετηρίδος του.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀθηναίφ. Ἐπιτρέψατε νὰ ἔχωμεν μετριοπαθεστέρην γνώμην περὶ τινῶν ἐξοχότητων τοῦ πνεύματος καὶ ἐκδώσατε ἀπόφασιν, ὅτι ἡ τῶν προγόνων σας: Ἄδικεὶ Σωκράτης οὐκ ἔστιν ἢ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἔτερα δὲ κατὰ δαιμόνια εἰσφέρων... Τίμημα θάνατος. Ἄλλοτε ἐκτενέστερον.—Κ. Πάτρας. Ἡ κρίσις ἀνετίθη εἰς τὸν κ. Ἄδρ., ὅστις παρῶν τὸ τοῦ Ἀμλέτου ἀπεφάντο: Ὑπαγε εἰς... τὸ καλλίθιον! Πολλοὺς κατατρέπει...—Ἀναγνωστρία. Φαίνεται ὅτι ἀγέτε τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν παύει ἡ καλλονὴ καὶ ἀρχεται ἡ καλωσύνη. Χαίρομεν καί... λυπούμεθα.—Ἀρ. Ν. Π. Βόλον. Καλά, καλά; Σὲς εὐχαριστεῖ καὶ θὰ σὰς πέμψῃ ἐν.—Α. Κ. Ἐνταύθα. Νὰ σὰς ἴδωμεν λοιπόν. Ἀμφότερα ἐλήφθησαν.—Γ. Π. Θ. Πάτρας. Δὲν ἐλήφθη τοιοῦτόν τι.—Α. Α. Σάμον. Ἄλλ' εἰςθε οἰκογένεια ἀνεκτιμήτων ἀνδρῶν! Συνεκινήθημεν βαθύς ἐκ τῶν γραφομένων σας καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἰστ. Μουσ. δὲν ἐξητήθη.—Γ. Α. Βόλον. Ἐλήφθη, ὦρατα. Μετὰ τὸ Πάσχα.—Ι. Π. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.

Εὐχαριστοῦμεν, ἐνεργοῦμεν καὶ θ' ἀναγγεῖλωμεν ἀποτέλεσμα.—Γ. Γ. Μεσσήνην. Ἐτέλλεται.—Χάρις. Καλλίτερον χαρακτηρισμὸν δὲν γνωρίζομεν.

La jalousie est la soeur de l'amour
Comme le diable est le frere des anges.

—Α. Κ. Ρ. Πρέβεζαν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν.—Χ. Χ. Τρίκαλα. Μὲ τὸ ἐπόμενον.—Β. Ἡ σὺς ἡττις θεωρεῖται περατωμένη. Ἐγράψαν τόσα ἐν τοῖς φύλλοις τοῦ λήγοντος μηνός... Ἄρρω!—Παριττῶ. Χριστὸς Ἀνέστη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ὁ κύρ Στάμος καὶ ὁ κύρ Λάμπρος, κοινωνικὴ μελέτη, ὑπὸ Φιλοποίμενος Παρασκευαΐδου.
Παιδικὸν πνεῦμα, ὑπὸ Ν. Π. Παπαδοπούλου.
Τομίδιον δευτέρου.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΧΟΥΣ ΦΥΛΛΟΥ

Νεαὶ ἐγγραφαὶ Συνδρομητῶν

ΕΙΣ ΤΗΝ "ΕΒΔΟΜΑΔΑ,"

ἀρχόμεναι ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1890 καὶ λήγουσαι τῆ 31 Μαρτίου 1891

ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Μυθιστορήματος

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ

ΟΠΕΡ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΩΣ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΘΟΥΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΥ

ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

ἄφου πρὶν ἡ δημοσιεῖσθαι τὸ τέλος του—κατὰ τὴν λήξαν ἑβδομάδα—ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων, ἀπεσπᾶσθησαν ἤδη σελίδες, ἐδραματοποιήθησαν καὶ πρόκειται νὰ παρασταθῶσιν ἐν Παρισίοις ἄφου κρίνεται ἀνώτερον τοῦ Ἡμερολογίου ἀπόρου νέου τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, διὰ τὸ ὅτι οἱ οὐκ ἔστιν ὁ Calmann Lévy, ὁ μέγιστος τῶν παρισίων ἐκδοτῶν, ἔλεγε πρό τιος εἰς ἓνα τῶν συντακτῶν τοῦ Figaro: «—Μολὸς λόγος γίνεται ἤδη διὰ τινος ἐκδόσεως. Γνωρίζετε πόσα ἐπωλήθησαν ἀντίτυπα τοῦ Ἡμερολογίου ἀπόρου νέου; Διακόσιαι τριάκοντα χιλιάδες!» Χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶσιν αἱ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας μεταφράσεις.

Ἐλπίζομεν, ὅτι πάντες οἱ φίλοι τῆς «Ἐβδομάδος», πρὸς οὓς ἀποσταλήσονται ἀγγελίαι, θὰ ἐπιδείξωσιν αὐτὰς εἰς τοὺς φίλους των καὶ θὰ προσπαθήσωσιν νὰ ἐγγράψωσιν ἓνα τοῦλάχιστον ἕκαστος νέον συνδρομητὴν. Οὕτω δὲ πάλιν θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν μείζονα διάδοσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ φύλλου.

Εἰς πάντα ἐγγράφοντα ἄ νέου συνδρομητὰς δωρεῖται κατ' ἐκλογὴν του εἰς ἓν τῶν τόμων τοῦ 1887 ἢ τοῦ 1888 ἢ τοῦ 1889. — Εἰς πάντα ἐγγράφοντα 7 δωροῦνται δύο κατ' ἐκλογὴν του ἐκ τῶν τόμων τούτων εἰς πάντα ἑ ἐγγράφοντα 10 δωρεῖται ὁλόκληρος ἡ τριετής αὕτη περίοδος μετὰ τῶν κατὰ τὴν λήξαν τριμηνίαν ἐκδοθέντων φυλλαδίων.—Ἐννοεῖται ὅτι σὺν τῇ ἐγγραφῇ θὰ ἐμβάζωνται καὶ αἱ συνδρομαί.

Διὰ τοὺς ἔχοντας ἤδη τοὺς τόμους τούτους, καὶ μὴ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς δωρεᾶς, ἀναλαμβάνομεν ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑποδείξει των καὶ ἐξ ὀνόματός των νὰ ἀποστείλωμεν τὴν σειράν ὁλόκληρον ἢ τοὺς ἀναλογούντας τόμους εἰς τὰ σχολεῖα, τὰς βιβλιοθήκας ἢ τὰ φιλικαπαιδευτικὰ σωματεῖα τῶν ἰδιαίτερον αὐτῶν πατρίδων. Τὸ τοιοῦτον μάλιστα θὰ προξενήσῃ ἡμῖν τὴν ἰδιαίτερον ἐκείνην εὐχαριστήσιν, ἣν πάντοτε αἰσθανόμεθα, ὅτε τοιαύτη ἀνατίθεται ἡμῖν ἐντολή.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ Π-Α-Π

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΜΕΓΑΡΩΝ

Εἰσιτήρια μετὰ τιμὰς ἡλαττωμένας

Ἀμαξοστοιχίαι κατὰ τὴν 3ην Ἀπριλίου ε. ε.

Ἐκ Πειραιῶς	6.30	7.30	—	8.30	11.10	π. μ.	12.30	μ. μ.
» Ἀθηνῶν	7.—	8.—	8.30	9.—	11.45	»	1.—	»
Εἰς Μέγαρα	8.27	9.35	10.05	10.35	1.25	»	2.46.	»

Ἐκ Μεγάρων	1.30	3.30	4.15	5.55	7.—	μ. μ.
Εἰς Ἀθῆνας	3.10	5.10	5.55	7.25	8.40	»
» Πειραιᾶ	3.35	3.40	—	7.55	9.10	»

Τιμαὶ εἰσιτηρίων ἰσχυόντων μόνον τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως ἐκ Πειραιῶς ἢ Ἀθηνῶν διὰ Μέγαρα μετ' ἐπανόδου. Α'. Θέσις Δρ. 7. Β'. Θέσις Δρ. 5. Γ'. Θέσις 3.50.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Διευθύνσεως.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμήμα Πειραιῶς—Κορίνθου—Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.30 π.	11.40	12.30	Πάτραι	ἀν.	6.45 π.	11.30
Ἀθῆναι	» 7.—	11.45	1.—	Ἀίγιον	» 8.25	12.46	—
Κορίνθος ἀφ.	9.52	2.55	4.17	Κορίνθος	» 12.—	4.25	6.50 π.
Ἀίγιον	» 1.36	6.15	—	Ἀθῆναι ἀφ.	3.07	7.25	10.10
Πάτραι	» 2.55	9.55	—	Πειραιεὺς	» 3.35	7.55	10.40

Τμήμα Κορίνθου—Ναυπλίου—Μύλων

Κορίνθος ἀν.	10.10 π. μ.		Μύλοι ἀν.	1.15 μ. μ.
Ἄργος ἀφ.	12.20	»	Ναύπλιον	» 1.20
Ναύπλιον	» 12.50	»	Ἄργος ἀφ.	1.50
Μύλοι	» 1.08	»	Κορίνθος	» 4.—

Τμήμα Πατρῶν—Πόργου

	π.μ.	μ.μ.	π.μ.		π.μ.	μ.μ.
Πάτραι ἀν.	7.05	3.30	5.30	Πόργος ἀν.	6.25	3.50
Ἀχαῖα ἀφ.	7.55	4.20	6.30	Ἀμαλιάς	» 7.35	5.—
Μανωλάς	» 9.—	5.24	—	Γαστούνη	» 8.05	5.32
Γαστούνη	» 10.—	6.21	—	Μανωλάς	» 9.02	6.30
Ἀμαλιάς	» 1.031	6.52	—	Ἀχαῖα	» 10.07	7.35
Πόργος	» 11.40	8.—	—	Πάτραι ἀφ.	10.55	8.25

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.